

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Jadwigę Emilewicz.

(-) Waldemar Andzel; (-) Barbara Bartuś; (-) Joanna Borowiak; (-) Kazimierz Choma; (-) Witold Czarnecki; (-) Zbigniew Dolata; (-) Elżbieta Duda; (-) Grzegorz Gaża; (-) Czesław Hoc; (-) Henryk Kowalczyk; (-) Leonard Krasulski; (-) Krzysztof Lipiec; (-) Grzegorz Lorek; (-) Ewa Malik; (-) Jerzy Materna; (-) Dariusz Olszewski; (-) Violetta Porowska; (-) Marcin Porzucek; (-) Zdzisław Sipiera; (-) Marek Suski; (-) Janusz Śniadek; (-) Jan Warzecha; (-) Jarosław Zieliński; (-) Tomasz Zieliński.

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2021 r. poz. 610 i) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) po pkt 4a dodaje się pkt 4b w brzmieniu:

„4b) centralny system informacji rynku energii – centralny system informacji rynku energii w rozumieniu art. 3 pkt 69 ustawy – Prawo energetyczne;”;

b) po pkt 22 dodaje się pkt 22a w brzmieniu:

„22a) operator informacji rynku energii – operatora informacji rynku energii w rozumieniu art. 3 pkt 72 ustawy – Prawo energetyczne;”;

c) po pkt 27a dodaje się pkt 27b i 27c w brzmieniu:

„27b) prosument wirtualny energii odnawialnej – odbiorcę końcowego wytwarzającego energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w instalacji odnawialnego źródła energii przyłączonej do sieci dystrybucyjnej w innym miejscu niż miejsce dostarczania energii elektrycznej do tego odbiorcy, która jednocześnie nie jest przyłączona do sieci dystrybucyjnej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, pod warunkiem że w przypadku odbiorcy końcowego niebędącego odbiorcą energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, wytwarzanie to nie stanowi ponadto przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej;

27c) prosument zbiorowy energii odnawialnej – odbiorcę końcowego wytwarzającego energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w mikroinstalacji lub małej instalacji przyłączonej do sieci dystrybucyjnej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, pod warunkiem że w przypadku odbiorcy końcowego niebędącego odbiorcą energii elektrycznej

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne oraz ustawę z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw.

w gospodarstwie domowym, wytwarzanie to nie stanowi ponadto przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej;”;

d) po pkt 29 dodaje się pkt 29a w brzmieniu:

„29a) reprezentant prosumentów – osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, uprawnioną na podstawie umowy, o której mowa w art. 4a ust. 1, do reprezentacji prosumentów wirtualnych energii odnawialnej lub prosumentów zbiorowych energii odnawialnej, w szczególności w relacjach z operatorem systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, zarządcą budynku wielolokalowego lub organami administracji architektoniczno-budowlanej;”;

2) tytuł rozdziału 2 otrzymuje brzmienie:

„Zasady i warunki wykonywania działalności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacji oraz małej instalacji, z wyłączeniem wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego lub z biopłynów, oraz zasady wytwarzania energii elektrycznej przez prosumentów energii odnawialnej, prosumentów wirtualnych energii odnawialnej oraz prosumentów zbiorowych energii odnawialnej”;

3) w art. 4:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sprzedawca, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, dokonuje rozliczenia w stosunku ilościowym 1 do 1 ilości energii elektrycznej wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej i ilości energii elektrycznej pobranej z tej sieci w celu jej zużycia na potrzeby własne przez prosumenta energii odnawialnej lub prosumenta zbiorowego energii odnawialnej, lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej.”;

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Prosument energii odnawialnej, prosument wirtualny energii odnawialnej lub prosument zbiorowy energii odnawialnej ma prawo przypisać do jednego miejsca dostarczania energii elektrycznej, w którym pobiera energię elektryczną, moc zainstalowaną elektryczną instalacji odnawialnych źródeł energii, która nie przekracza 50 kW.

1b. Moc zainstalowaną elektryczną ustala się na podstawie:

- 1) mocy zainstalowanej elektrycznej mikroinstalacji wykorzystywanej przez prosumenta energii odnawialnej;
- 2) udziału w mocy zainstalowanej elektrycznej przysługującej:
 - a) prosumentowi wirtualnemu energii odnawialnej, lub
 - b) prosumentowi zbiorowemu energii odnawialnej.”,
- c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Rozliczenia ilości energii, o której mowa w ust. 1, w odniesieniu do:

 - 1) prosumenta energii odnawialnej – dokonuje się z uwzględnieniem zasad, o których mowa w ust. 2a–2d, na podstawie wskazań układu pomiarowo-rozliczeniowego w rozumieniu art. 3 pkt 63 ustawy – Prawo energetyczne dla danej mikroinstalacji;
 - 2) prosumenta wirtualnego energii odnawialnej lub prosumenta zbiorowego energii odnawialnej – dokonuje się z uwzględnieniem zasad, o których mowa w ust. 2a–2d, na podstawie wskazań układu pomiarowo-rozliczeniowego w rozumieniu art. 3 pkt 63 ustawy – Prawo energetyczne dokonującego pomiaru ilości energii elektrycznej:
 - a) wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii, przy czym ilość energii elektrycznej wytworzonej przez prosumenta wirtualnego energii odnawialnej lub prosumenta zbiorowego energii odnawialnej ustala się odpowiednio do udziału prosumenta w wytwarzaniu energii odnawialnej w tej instalacji określonego w umowie, o której mowa w art. 4a ust. 1,
 - b) pobranej przez prosumenta wirtualnego energii odnawialnej lub prosumenta zbiorowego energii odnawialnej.
- d) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

2a. Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego udostępnia sprzedawcy, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, dane pomiarowe obejmujące godzinowe ilości energii elektrycznej wprowadzonej i pobranej z sieci dystrybucyjnej przez:

 - 1) prosumenta energii odnawialnej, rejestrowane przez liczniki zdalnego odczytu w rozumieniu art. 3 pkt 64 ustawy – Prawo energetyczne, przed sumarycznym bilansowaniem i po sumarycznym bilansowaniu ilości energii elektrycznej wprowadzonej i pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej na wszystkich fazach instalacji elektrycznej;
 - 2) prosumenta zbiorowego wirtualnego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej przed sumarycznym bilansowaniem i po sumarycznym

bilansowaniu ilości energii elektrycznej wytworzonej, rejestrowanej przez liczniki zdalnego odczytu w rozumieniu przepisów art. 3 pkt 64 ustawy – Prawo energetyczne, i pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej na wszystkich fazach instalacji elektrycznej.”,

e) po ust. 2a dodaje się ust. 2b–2f w brzmieniu:

„2b. Sumaryczne bilansowanie ilości energii elektrycznej wprowadzonej do i pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej przez prosumenta energii odnawialnej, prosumenta wirtualnego energii odnawialnej lub prosumenta zbiorowego energii odnawialnej, o którym mowa w ust. 2a, jest realizowane metodą wektorową według następującego wzoru:

$$Eb_{(t)} = Ep_{(t)} - Ew_{(t)},$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

$Eb_{(t)}$ – ilość energii sumarycznie zbilansowanej w danej godzinie (t), wyrażoną w kWh, podlegającą rozliczeniu w danym okresie rozliczeniowym; wartość dodatnia oznacza ilość energii elektrycznej pobraną w danej godzinie (t) z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, a wartość ujemna oznacza ilość energii elektrycznej wprowadzoną w danej godzinie (t) do tej sieci,

$Ep_{(t)}$ – zsumowaną z wszystkich faz ilość energii elektrycznej pobranej w danej godzinie (t) z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, wyrażoną w kWh,

$Ew_{(t)}$ – zsumowaną z wszystkich faz ilość energii elektrycznej wprowadzonej w danej godzinie (t) do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, wyrażoną w kWh.

2c. W przypadku gdy:

- 1) prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej pobierze większą ilość energii elektrycznej niż ilość przysługującą mu stosownie do udziału w wytworzonej energii elektrycznej określonego w umowie, o której mowa w art. 4a ust. 1, przyjmuje się, że pobrał ze źródła energii odnawialnej ilość energii elektrycznej odpowiednią do przysługującego mu udziału;
- 2) prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej pobierze mniejszą ilość energii elektrycznej niż ilość przysługującą mu stosownie do udziału w wytworzonej energii elektrycznej określonego w umowie, o której mowa w art. 4a ust. 1, przyjmuje się, że wprowadził do sieci dystrybucyjnej

- elektroenergetycznej ze źródła energii odnawialnej ilość energii elektrycznej odpowiednią do przysługującego mu udziału, pomniejszoną o ilość energii pobranej;
- 3) energia elektryczna w jednym miejscu dostarczania energii elektrycznej jest pobierana przez podmiot będący jednocześnie prosumentem energii odnawialnej oraz prosumentem zbiorowym energii odnawialnej lub prosumentem wirtualnym energii odnawialnej, w pierwszej kolejności jest rozliczana energia elektryczna wprowadzona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej i pobrana z tej sieci przez ten podmiot działający jako prosument energii odnawialnej, następnie jest rozliczana energia elektryczna wprowadzona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej i pobrana z tej sieci przez ten podmiot działający jako prosument zbiorowy energii odnawialnej, a jako ostatnia jest rozliczana energia elektryczna wprowadzona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej i pobrana z tej sieci przez ten podmiot działający jako prosument wirtualny energii odnawialnej;
 - 4) energia elektryczna w jednym miejscu dostarczania energii elektrycznej jest pobierana przez podmiot będący jednocześnie prosumentem zbiorowym energii odnawialnej oraz prosumentem wirtualnym energii odnawialnej, w pierwszej kolejności jest rozliczana energia elektryczna wprowadzona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej i pobrana z tej sieci przez ten podmiot działający jako prosument zbiorowy energii odnawialnej.

2d. W przypadku gdy układ pomiarowo-rozliczeniowy w rozumieniu art. 3 pkt 63 ustawy – Prawo energetyczne w punkcie poboru energii elektrycznej przez prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej nie umożliwia ustalenia godzinowej ilości pobranej energii elektrycznej, operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego ustala godzinowy pobór energii elektrycznej z uwzględnieniem standardowego profilu zużycia, o którym mowa w art. 3 pkt 39 ustawy – Prawo energetyczne.

2e. Jeżeli prosument wirtualny energii odnawialnej wprowadza i pobiera energię elektryczną z sieci różnych operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych, operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, z którego sieci ten prosument pobiera energię elektryczną, uzyskuje od operatora informacji rynku energii informację o ilości energii elektrycznej wprowadzonej przez tego prosumenta do sieci, ustalonej na zasadach określonych w ust. 2 pkt 2 lit. a, przekazaną uprzednio do centralnego systemu informacji rynku energii przez operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci ten prosument wprowadza energię elektryczną, a następnie na tej podstawie dokonuje sumarycznego bilansowania na zasadach określonych w ust. 2b.

2f. W przypadku, o którym mowa w ust. 2e, operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci prosument wirtualny energii odnawialnej wprowadza energię elektryczną, uzyskuje od operatora informacji rynku energii informację o wybranym przez tego prosumenta sprzedawcy dokonującym rozliczeń, o którym mowa w ust. 1, przekazaną uprzednio przez tego sprzedawcę do centralnego systemu informacji rynku energii.”,

f) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Sprzedawca, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, dokonuje rozliczenia ilości energii elektrycznej wprowadzonej do i pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej przez prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej w okresie rozliczeniowym określonym w umowie kompleksowej lub umowie sprzedaży na podstawie danych zbilansowanych zgodnie z ust. 2–2d, według następującego wzoru:

$$Er_{(o)} = Ebp + Ebw + Er_{(o-1)}$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

$Er_{(o)}$ – ilość energii rozliczoną w danym okresie rozliczeniowym, wyrażoną w kWh,

Ebp – sumę ilości energii zbilansowanej we wszystkich godzinach (t) okresu rozliczeniowego, dla których wynik bilansowania jest dodatni, oznaczoną symbolem $Eb_{(t)}$ we wzorze, o którym mowa w ust. 2b, wyrażoną w kWh,

Ebw – sumę ilości energii zbilansowanej we wszystkich godzinach (t) okresu rozliczeniowego, dla których wynik bilansowania jest ujemny, oznaczoną symbolem $Eb_{(t)}$ we wzorze, o którym mowa w ust. 2b, wyrażoną w kWh,

$Er_{(o-1)}$ – ilość energii elektrycznej niewykorzystanej przez prosumenta w poprzednich okresach rozliczeniowych rozliczaną w bieżącym okresie rozliczeniowym, zgodnie z ust. 5, dla której wartość rozliczenia jest ujemna, wyrażoną w kWh.

4. Od ilości energii elektrycznej rozliczonej w sposób, o którym mowa w ust. 3, prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej nie uiszcza opłat z tytułu jej rozliczenia na rzecz sprzedawcy, o którym mowa w art. 40 ust. 1a.”,

g) po ust. 4 dodaje się ust. 4a–4e w brzmieniu:

„4a. Opłaty za usługi dystrybucji, w przypadku zawarcia przez prosumenta umowy kompleksowej ze sprzedawcą, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, są uiszczane przez:

- 1) prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej na rzecz tego sprzedawcy;
- 2) sprzedawcę, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, na rzecz operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej wprowadza energię elektryczną.

4b. Opłaty za usługi dystrybucji, w przypadku zawarcia przez prosumenta umowy sprzedaży ze sprzedawcą, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, są uiszczane przez prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej na rzecz operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej dany prosument wprowadza energię elektryczną.

4c. Wysokość opłaty za usługi dystrybucji, o których mowa w ust. 4a i 4b, uiszczanej przez:

- 1) prosumenta energii odnawialnej lub prosumenta zbiorowego energii odnawialnej w odniesieniu do energii elektrycznej podlegającej rozliczeniu na zasadach określonych w ust. 1 i 3, ustala się na podstawie wskazań układu pomiarowego dokonującego pomiaru ilości energii wprowadzonej do sieci elektroenergetycznej, a w razie braku tego pomiaru na podstawie sumy ilości energii zbilansowanej we wszystkich godzinach (t) okresu rozliczeniowego, których wynik bilansowania jest dodatni, oznaczonej w ust. 3 symbolem E_{bp} ;
- 2) prosumenta wirtualnego energii odnawialnej ustala się na podstawie wskazań układu pomiarowego dokonującego pomiaru ilości energii wprowadzonej do sieci elektroenergetycznej, a w razie braku tego pomiaru na podstawie sumy ilości energii pobranej przez prosumenta we wszystkich godzinach (t) okresu rozliczeniowego, oznaczonej w ust. 2b symbolem $E_{p(t)}$.

4d. Stawki opłat za usługi dystrybucji w zakresie, o którym mowa w ust. 4c pkt 1, dla prosumentów energii odnawialnej i prosumentów zbiorowych energii odnawialnej, obniża się o 15% w stosunku do stawek opłat wynikających z zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu

Regulacji Energetyki, zwanego dalej „Prezesem URE”, taryfy operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego.

4e. Ilości energii odnawialnej, o której mowa w ust. 4c, nie są uwzględniane przez operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, z sieci którego prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej oraz prosument wirtualny energii odnawialnej pobiera energię elektryczną przy prowadzeniu rozliczeń z tytułu świadczenia usług dystrybucji paliw gazowych do tego prosumenta.”,

h) po ust. 5 dodaje się ust. 5a–5e w brzmieniu:

„5a. W rozliczaniu energii wprowadzonej do i pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, o którym mowa w ust. 3, niezależnie od liczby stref czasowych w danej taryfie, w pierwszej kolejności, przed energią wprowadzoną w bieżącym okresie rozliczeniowym, jest rozliczana energia z najpóźniejszą datą wprowadzenia do sieci elektroenergetycznej.

5b. W przypadku gdy prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej posiada taryfę wielostrefową, energia elektryczna wprowadzona przez niego do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej jest rozliczana w sposób określony w ust. 5a, przy czym w pierwszej kolejności rozlicza się energię elektryczną pobraną w tej samej strefie czasowej.

5c. Jeżeli po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 3, w danej strefie czasowej powstaną nadwyżki ilości energii elektrycznej wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej w stosunku do ilości energii elektrycznej pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, nadwyżki te uwzględnia się w bilansowaniu pozostałych stref czasowych.

5d. W przypadku taryf, które obejmują więcej niż dwie strefy czasowe, występujące nadwyżki uwzględnia się w strefach od strefy czasowej z najwyższym poziomem składnika zmiennego stawki sieciowej zawartej w taryfie operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, z którego sieci prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej pobiera energię elektryczną.

5e. Jeżeli po rozliczeniu, o którym mowa w ust. 3, dokonanym w kolejności, o której mowa w ust. 5a–5d, w danym okresie rozliczeniowym powstaną nadwyżki, uwzględnia się je w rozliczeniu dokonywanym w kolejnych okresach rozliczeniowych, w kolejności od strefy czasowej z najwyższym poziomem składnika zmiennego stawki sieciowej zawartej w taryfie

operatora systemu dystrybucyjnego, do którego jest przyłączone odnawialne źródło energii, do strefy z najniższym poziomem tego składnika.”,

i) ust. 6–8 otrzymują brzmienie:

„6. Sprzedawca, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, udostępnia prosumentowi energii odnawialnej, prosumentowi zbiorowemu energii odnawialnej lub prosumentowi wirtualnemu energii odnawialnej, w przejrzystej i zrozumiałej formie szczegółowe informacje dotyczące rozliczenia, o którym mowa w ust. 3, w tym dane pomiarowe obejmujące godzinowe ilości odnawialnej energii elektrycznej wprowadzonej do i pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej przez prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej, ustalone na zasadach określonych w ust. 2–2d.

7. W zakresie nieuregulowanym ustawą do rozliczenia, o którym mowa w ust. 1–3, w przypadku prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej będącego konsumentem w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 i 2320), stosuje się przepisy o ochronie praw odbiorcy końcowego oraz przepisy dotyczące ochrony konsumenta.

8. Wytwarzanie i wprowadzanie do sieci energii elektrycznej, o której mowa w ust. 1, przez prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej niebędącego przedsiębiorcą, o którym mowa w ustawie – Prawo przedsiębiorców, nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu art. 3 tej ustawy.”,

j) ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Pobrana energia podlegająca rozliczeniu, o którym mowa w ust. 1–3, jest zużyciem energii wyprodukowanej na potrzeby własne przez danego prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej i nie stanowi:

- 1) sprzedaży energii elektrycznej nabywcy końcowemu na terytorium kraju,
- 2) zużycia energii elektrycznej przez nabywcę końcowego, jeżeli nie została od niej zapłacona akcyza w należnej wysokości i nie można ustalić podmiotu, który dokonał sprzedaży tej energii elektrycznej nabywcy końcowemu

– w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 722, z późn. zm.²⁾),”

k) po ust. 10 dodaje się ust. 10a w brzmieniu:

„10a. W zakresie pobranej energii elektrycznej podlegającej rozliczeniu, o którym mowa w ust. 1–3:

1) nie nalicza się i nie pobiera:

- a) opłaty OZE, o której mowa w art. 95 ust. 1,
- b) opłaty kogeneracyjnej w rozumieniu art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji (Dz. U. z 2021 r. poz. 144);

2) nie stosuje się obowiązków, o których mowa w:

- a) art. 52 ust. 1,
- b) art. 10 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 468 i 868).”

l) ust. 11–13 otrzymują brzmienie:

„11. W przypadku gdy prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej nie odbierze energii elektrycznej wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej w okresie 12 miesięcy od daty jej wprowadzenia do sieci zgodnie z ust. 5, nieodebraną energią dysponuje sprzedawca, o którym mowa w art. 40a ust. 1, chyba że przed upływem okresu 12 miesięcy prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej sprzeda temu sprzedawcy tą energię na zasadach określonych w umowie kompleksowej lub umowie sprzedaży.

12. Nieodebrana energia odnawialna, o której mowa w ust. 11, nie stanowi przychodu w rozumieniu ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1406³⁾).

13. Operatorzy systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych są obowiązani do zawarcia z wybranym przez prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 1747, 2320 i 2419 oraz z 2021 r. poz. 72, 255, 694 i 802.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 1492, 1565, 2122, 2123 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 11 i 255.

odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej sprzedawcą, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, umowy o świadczenie usług dystrybucji lub do dokonania zmiany zawartych umów, w terminie 21 dni od dnia złożenia wniosku o zawarcie lub zmianę takiej umowy przez wybranego sprzedawcę, w celu umożliwienia dokonywania przez tego sprzedawcę rozliczeń zgodnie z ust. 1–3.”,

m) po ust. 13 dodaje się ust. 13a w brzmieniu:

„13a. W przypadku gdy prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej zawrze umowę sprzedaży ze sprzedawcą, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, operatorzy systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych są obowiązani do zawarcia z takim prosumentem umowy o świadczenie usług dystrybucji lub dokonania zmiany zawartych umów w terminie 21 dni od dnia złożenia wniosku o zawarcie takiej umowy przez prosumenta, w celu umożliwienia dokonywania przez tego sprzedawcę rozliczeń zgodnie z ust. 1–3.”,

n) ust. 14 otrzymuje brzmienie:

„14. Minister właściwy do spraw klimatu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki może określić, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy zakres oraz sposób dokonywania rejestracji oraz bilansowania danych pomiarowych, o których mowa w ust. 2a,
- 2) szczegółowy sposób dokonywania rozliczeń, o których mowa w ust. 3, z uwzględnieniem cen i stawek opłat w poszczególnych grupach taryfowych stosowanych wobec prosumenta energii odnawialnej, prosumenta wirtualnego energii odnawialnej lub prosumenta zbiorowego energii odnawialnej

– mając na uwadze potrzebę ujednoczenia sposobu dokonywania rozliczeń przez prosumentów energii odnawialnej, prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii odnawialnej oraz ochronę ich interesów, a także bezpieczeństwo i niezawodne funkcjonowanie systemu elektroenergetycznego.”;

4) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. 1. W przypadku gdy więcej niż jeden prosument zbiorowy energii odnawialnej wytwarza energię elektryczną w mikroinstalacji lub małej instalacji lub więcej niż jeden prosument wirtualny energii odnawialnej wytwarza energię elektryczną w instalacji

odnawialnego źródła energii, prosumenci zbiorowi energii odnawialnej lub prosumenci wirtualni energii odnawialnej zawierają umowę, w której określają co najmniej:

- 1) przysługujący poszczególnym prosumantom zbiorowym energii odnawialnej lub prosumantom wirtualnym energii odnawialnej udział, wyrażony w procentach, w wytwarzaniu energii elektrycznej z odnawialnego źródła energii oraz maksymalną moc zainstalowaną elektryczną, wyrażoną w jednostkach energii, której ten udział odpowiada;
- 2) tytuł prawny przysługujący prosumantom zbiorowym energii odnawialnej do mikroinstalacji lub małej instalacji lub tytuł prawny przysługujący prosumantom wirtualnym energii odnawialnej do instalacji odnawialnego źródła energii;
- 3) reprezentanta prosumentów;
- 4) zasady zarządzania instalacją odnawialnego źródła energii oraz odpowiedzialność za bezpieczeństwo funkcjonowania, eksploatację, konserwację oraz remonty instalacji odnawialnego źródła energii;
- 5) położenie oraz dane techniczne instalacji odnawialnego źródła energii, w tym zwłaszcza określenie jej rodzaju i łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej;
- 6) położenie oraz dane identyfikacyjne miejsc poboru energii elektrycznej poszczególnych prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii elektrycznej;
- 7) zasady zmiany umowy, w tym zwłaszcza zmiany udziałów w wytwarzanej energii elektrycznej w odnawialnym źródle energii przysługujących poszczególnym prosumantom, oraz zasady rozwiązania umowy.

2. Mikroinstalacja i mała instalacja wykorzystywana przez prosumentów zbiorowych energii odnawialnej nie stanowią części składowej budynku wielolokalowego.

3. Przysługujący poszczególnym prosumantom zbiorowym energii odnawialnej lub prosumantom wirtualnym energii odnawialnej udział w wytwarzaniu energii elektrycznej, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest określany co najmniej na okres 12 miesięcy. W przypadku zmiany tego udziału po upływie okresu, o którym mowa w zdaniu pierwszym, zmiana taka obowiązuje przez okres 12 miesięcy.

4. W przypadku gdy podmiot trzeci jest właścicielem lub zarządcą mikroinstalacji lub małej instalacji wykorzystywanej przez prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub instalacji odnawialnego źródła energii wykorzystywanej przez prosumenta wirtualnego energii odnawialnej, jest on obowiązany – w przypadku gdy jest stroną umowy, o której mowa w ust.

1 – do stosowania się do poleceń oraz instrukcji prosumentów na zasadach określonych w tej

umowie, a jeżeli nie jest jej stroną – na zasadach określonych w osobnym porozumieniu prosumentów z właścicielem lub zarządcą instalacji. Podmiot, o którym mowa w zdaniu pierwszym, może być reprezentantem prosumentów, z tym że nie stanowi to podstawy do uznania go za prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej.

5. Jeżeli podmiot trzeci jest właścicielem mikroinstalacji lub małej instalacji wykorzystywanej przez prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub zarządcą instalacji odnawialnego źródła energii wykorzystywanej przez prosumenta wirtualnego energii odnawialnej, każdy z prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii odnawialnej może zawrzeć z właścicielem lub zarządcą instalacji odrębną umowę, o której mowa w ust. 1. W takim przypadku informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2, 6 i 7, powinny dotyczyć danego prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej, z którym jest zawierana dana umowa.

6. Do właściciela lub zarządcy instalacji będącego jednym spośród kilku prosumentów zbiorowych energii odnawialnej albo prosumentów wirtualnych energii odnawialnej stosuje się przepis ust. 5.

7. Prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej oraz prosument wirtualny energii odnawialnej jest obowiązany do:

- 1) dysponowania tytułem prawnym do instalacji odnawialnego źródła energii, za który uważa się także umowę, o której mowa w art. 4a ust. 1;
- 2) dysponowania tytułem prawnym do nieruchomości lub obiektu budowlanego, na którym została zlokalizowana instalacja odnawialnego źródła energii, chyba że korzysta z tej instalacji na zasadach określonych w ust. 4–6 – w takim przypadku tytułem prawnym do nieruchomości lub obiektu budowlanego, na którym została zlokalizowana instalacja odnawialnego źródła energii, jest obowiązany dysponować właściciel lub zarządca tej instalacji;
- 3) wytwarzania energii elektrycznej w instalacji odnawialnego źródła energii spełniającej wymagania określone w przepisach odrębnych, w szczególności w przepisach prawa budowlanego, przepisach o ochronie przeciwpożarowej, przepisach sanitarnych lub przepisach o ochronie środowiska;
- 4) niewykorzystywania podczas wytwarzania energii elektrycznej w instalacji odnawialnego źródła energii paliw kopalnych lub paliw powstałych z ich przetworzenia lub biomasy, biogazu, biogazu rolniczego i biopłynów, do których dodano substancje

niebędące biomasą, biogazem, biogazem rolniczym lub biopłynami, zwiększające ich wartość opałową.”;

5) w art. 5:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a–1c w brzmieniu:

„1a. Reprezentant prosumentów, działając w imieniu i na rzecz prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii odnawialnej, informuje operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci ma zostać przyłączona mikroinstalacja, o terminie przyłączenia mikroinstalacji, lokalizacji przyłączenia mikroinstalacji, rodzaju odnawialnego źródła energii i magazynu energii elektrycznej użytego w tej mikroinstalacji oraz mocy zainstalowanej elektrycznej mikroinstalacji, nie później niż w terminie 30 dni przed dniem planowanego przyłączenia mikroinstalacji do sieci operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie – Prawo energetyczne.

1b. Reprezentant prosumentów, działając w imieniu i na rzecz prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii odnawialnej, składa wniosek o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej i zawiera z operatorem systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego umowę o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej instalacji odnawialnego źródła energii, w tym umowę o przyłączenie do sieci mikroinstalacji, jeżeli zgodnie z zasadami określonymi w ustawie – Prawo energetyczne nie jest możliwe zastosowanie do mikroinstalacji procedury określonej w ust. 1a.

1c. W przypadku, o którym mowa w art. 4a ust. 4–6, przepisy ust. 1a i 1b, stosuje się do właściciela lub zarządcy mikroinstalacji lub małej instalacji wykorzystanej przez prosumentów zbiorowych energii odnawialnej albo instalacji odnawialnego źródła energii wykorzystywanej przez prosumentów wirtualnych energii odnawialnej.”

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wytwórca lub reprezentant prosumentów, o którym mowa w ust. 1–1b, informuje operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci została przyłączona mikroinstalacja, o:

1) zmianie rodzaju odnawialnego źródła energii użytego w mikroinstalacji lub magazynu energii elektrycznej, lub ich łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej – w terminie 14 dni od dnia zmiany tych danych;

2) zawieszeniu trwającym od 30 dni do 24 miesięcy lub zakończeniu wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacji – w terminie 45 dni od dnia zawieszenia lub zakończenia wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacji.”,

c) dodaje się ust. 3–5 w brzmieniu:

„3. Reprezentant prosumentów przekazuje operatorowi systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci została przyłączona instalacja, nie później niż w terminie 30 dni przed dniem rozpoczęcia wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, zgłoszenie odnawialnego źródła energii zawierające informacje o:

- 1) przysługującym prosumentom wirtualnym energii odnawialnej lub prosumentom zbiorowym energii odnawialnej udziale, wyrażonym w procentach, w wytwarzaniu energii elektrycznej z odnawialnego źródła energii oraz o maksymalnej mocy zainstalowanej elektrycznej, wyrażonej w jednostkach energii, której ten udział odpowiada;
- 2) położeniach oraz numerach identyfikacyjnych miejsc poboru energii elektrycznej przez poszczególnych prosumentów wirtualnych energii odnawialnej lub prosumentów zbiorowych energii odnawialnej;
- 3) zasadach zarządzania instalacją odnawialnego źródła energii oraz zasadach odpowiedzialności za bezpieczeństwo funkcjonowania, eksploatację, konserwację oraz remonty instalacji odnawialnego źródła energii;
- 4) danych kontaktowych reprezentanta prosumentów.

4. Reprezentant prosumentów przekazuje operatorowi systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego zgłoszenie o każdej zmianie informacji, o których mowa w ust. 3, w terminie określonym w tym przepisie.

5. Sprzedawca, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, uzyskuje od operatora informacji rynku energii informacje, o których mowa w ust. 3 i 4, w zakresie dotyczącym prosumentów wirtualnych energii odnawialnej lub prosumentów zbiorowych energii odnawialnej, którzy zawarli z tym sprzedawcą umowy kompleksowe lub umowy sprzedaży, uprzednio przekazane do centralnego systemu informacji rynku energii przez operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych.”;

6) w art. 6a w ust. 1:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego przekazuje Prezesowi URE sprawozdanie roczne zawierające:”

b) w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) łącznej ilości energii elektrycznej, o której mowa w art. 4 ust. 1, wprowadzonej do sieci odrębnie przez prosumentów energii odnawialnej, prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii odnawialnej, wraz z informacją o ilości prosumentów korzystających z rozliczeń prowadzonych przez sprzedawcę, o którym mowa w art. 40 ust. 1, oraz o ilości prosumentów korzystających z rozliczeń prowadzonych przez sprzedawcę, o którym mowa w art. 40 ust. 1a.”;

7) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. Działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w małej instalacji, zwana dalej „działalnością gospodarczą w zakresie małych instalacji”, z wyjątkiem działalności polegającej na wytwarzaniu energii elektrycznej w małej instalacji wyłącznie na potrzeby prosumentów wirtualnych energii odnawialnej lub prosumentów zbiorowych energii odnawialnej, jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy – Prawo przedsiębiorców i wymaga wpisu do rejestru wytwórców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie małych instalacji, zwanego dalej „rejestrem wytwórców energii w małej instalacji.”;

8) po art. 16a dodaje się art. 16b w brzmieniu:

„Art. 16b. Przepisów art. 8–16a nie stosuje się do wytwarzania energii elektrycznej w małej instalacji wyłącznie na potrzeby prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii odnawialnej.”;

9) art. 18a otrzymuje brzmienie:

„Art. 18a. Przepisy art. 4 i art. 5 stosuje się do prosumentów energii odnawialnej, prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii odnawialnej wytwarzających energię elektryczną z biogazu rolniczego.”;

10) art. 22a otrzymuje brzmienie:

„Art. 22a. Przepisów art. 20–22 nie stosuje się do prosumentów energii odnawialnej, prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii

odnawialnej wytwarzających energię elektryczną z biogazu rolniczego w odnawialnych źródłach energii wykorzystywanych wyłącznie na potrzeby prosumentów.”;

11) w art. 38c w ust. 13 w pkt 1 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) opłaty kogeneracyjnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji;”;

12) w art. 40:

a) ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Sprzedawca zobowiązany ma obowiązek dokonać rozliczenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1–3 oraz w art. 38c ust. 3, chyba że rozliczenia dokonuje sprzedawca wybrany przez prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej, prosumenta wirtualnego energii odnawialnej lub spółdzielnię energetyczną, na podstawie umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży.”,

b) w ust. 1b pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) art. 4 ust. 1, powstaje od daty wytworzenia po raz pierwszy energii elektrycznej z odnawialnego źródła energii i trwa przez okres kolejnych 25 lat;”,

c) ust. 1d otrzymuje brzmienie:

„1d. W zakresie nieuregulowanym ustawą do umów, o których mowa odpowiednio w ust. 1 lub w art. 41 ust. 19, w przypadku prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej będącego konsumentem w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, stosuje się przepisy o ochronie praw odbiorcy końcowego oraz przepisy dotyczące ochrony konsumenta.”;

13) w art. 41:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) niewykorzystanej energii elektrycznej wytworzonej przez wytwórcę, innego niż prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej, będącego przedsiębiorcą niekorzystającym z rozliczenia zgodnie z art. 4 ust. 1–3, w mikroinstalacji z odnawialnych źródeł energii, w tym przechowywanej w magazynie energii elektrycznej, o której mowa w art. 19 ust. 1 pkt 1;”,

b) ust. 19 otrzymuje brzmienie:

„19. Świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej dotyczących wprowadzanej do sieci energii wytworzonej w mikroinstalacji przez wytwórcę a przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się dystrybucją energii elektrycznej, odbywa się na podstawie umowy o świadczenie usług dystrybucji, o której mowa w art. 5 ustawy – Prawo energetyczne.”;

14) po art. 94 dodaje się art. 94a w brzmieniu:

„Art. 94a. 1. Operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, po zakończeniu każdego miesiąca, może złożyć wniosek do operatora rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106, o pokrycie utraconego przychodu w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d, przedkładając jednocześnie sprawozdanie o wysokości utraconego przychodu.

2. Operator rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106, po weryfikacji wniosku, o którym mowa w ust. 1, dokonanej na podstawie sprawozdania przekazanego przez operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, w terminie 30 dni od dnia otrzymania tego wniosku, wypłaca temu operatorowi, na rachunek bankowy wskazany przez niego w tym wniosku, kwotę przeznaczoną na pokrycie utraconego przychodu, zgodnie z ust. 1.

3. Oświadczenia woli dokonywane w związku z rozliczaniem utraconego przychodu operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych, o którym mowa w ust. 1 i 2, mogą być składane w postaci elektronicznej przy wykorzystaniu formularza elektronicznego udostępnionego przez operatora rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106.”;

15) w art. 95 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego pobiera opłatę, zwaną dalej „opłatą OZE”, związaną z zapewnieniem dostępności energii ze źródeł odnawialnych w krajowym systemie elektroenergetycznym. Opłatę OZE przeznacza się wyłącznie na pokrycie ujemnego salda, o którym mowa w art. 93 ust. 1 pkt 4 lub ust. 2 pkt 3, kosztów działalności operatora rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106, prowadzonej na podstawie ustawy, wydatków na pokrycie kosztów utrzymania, rozbudowy i modyfikacji internetowej platformy aukcyjnej, o których mowa w art. 78 ust. 7a, oraz na pokrycie utraconych przychodów operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d.”;

16) w art. 99 oznaczenie symbolu ΣK_{OZEfi} otrzymuje brzmienie:

„ ΣK_{OZEfi} – sumę środków przeznaczonych na pokrycie ujemnego salda, o którym mowa w art. 93 ust. 1 pkt 4 oraz ust. 2 pkt 3, oraz środków przeznaczonych na pokrycie utraconych przychodów operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d.”;

17) w art. 102 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. W przypadku gdy kwota środków na rachunku opłaty OZE oraz na lokatach, o których mowa w art. 105, jest niewystarczająca na pokrycie ujemnego salda, o którym mowa w art. 93 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 3, lub na pokrycie utraconych przychodów operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d, operator rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106:

1) może pokryć ujemne saldo ze środków zgromadzonych na rachunku opłaty przejściowej, o którym mowa w art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1874), jeżeli nie spowoduje to niewykonania zobowiązań wynikających z tej ustawy; wykorzystane środki z rachunku opłaty przejściowej podlegają zwrotowi w pełnej wysokości na ten rachunek;

2) zaciąga zadłużenie na pokrycie ujemnego salda lub utraconych przychodów operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych.

2. Wydatki związane z zaciągniętym zadłużeniem, o którym mowa w ust. 1, oraz koszty bieżącej działalności operatora rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106, związane z prowadzeniem rachunku opłaty OZE i rozliczaniem ujemnego salda, o którym mowa w art. 93 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 3, oraz utraconych przychodów operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d, oznaczone symbolem „ $LOZEi$ ”, oblicza się według wzoru:

$$LOZEi = COZEi + IOZEi + FOZEi,$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

COZE_i – kwotę należności głównych (kapitału) z tytułu zadłużenia zaciągniętego przez operatora rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106, w przypadku, o którym mowa w ust. 1, wymagalnych w danym roku kalendarzowym,

IOZE_i – kwotę odsetek z tytułu zadłużenia zaciągniętego przez operatora rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106, w przypadku, o którym mowa w ust. 1,

FOZE_i – planowane w danym roku koszty bieżącej działalności operatora rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106, związane z prowadzeniem rachunku opłaty OZE i pokryciem ujemnego salda, o którym mowa w art. 93 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 3, oraz utraconych przychodów operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d.”;

18) w art. 103 w ust. 1 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– przeznaczają się na pokrycie ujemnego salda, o którym mowa w art. 93 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 3, oraz utraconych przychodów operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d.”;

19) w art. 105 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Termin wymagalności lokat środków zgromadzonych na rachunku opłaty OZE, operator rozliczeń energii odnawialnej, o którym mowa w art. 106, dostosowuje do terminu wypłat kwot na pokrycie ujemnego salda, o którym mowa w art. 93 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 3, oraz do terminu wypłat na pokrycie utraconych przychodów operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d.”;

20) w art. 107 w ust. 1 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 i 5 w brzmieniu:

„4) gromadzenie środków pieniężnych na pokrycie utraconych przychodów operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d;

5) rozliczanie utraconych przychodów operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych w związku z obniżeniem opłat za usługi dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 4d.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 i 868) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 po pkt 55 dodaje się pkt 55a i 55b w brzmieniu:

„55a) prosument wirtualny energii odnawialnej – prosumenta wirtualnego energii odnawialnej w rozumieniu art. 2 pkt 27b ustawy, o której mowa w pkt 20;

55b) prosument zbiorowy energii odnawialnej – prosumenta zbiorowego energii odnawialnej w rozumieniu art. 2 pkt 27c ustawy, o której mowa w pkt 20;”;

2) w art. 6c:

a) ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Prosumentowi energii odnawialnej, prosumentowi zbiorowemu energii odnawialnej i prosumentowi wirtualnemu energii odnawialnej, będącym konsumentami w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny przysługuje prawo złożenia do przedsiębiorstwa energetycznego reklamacji dotyczącej przyłączenia odnawialnego źródła energii, rozliczania i dystrybucji energii wytworzonej w odnawialnym źródle energii.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne nie uwzględniło reklamacji prosumenta energii odnawialnej, prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej będących konsumentami, prosument ten może wystąpić, w terminie 14 dni od dnia otrzymania powiadomienia o nieuwzględnieniu reklamacji, do Koordynatora do spraw negocjacji, o którym mowa w art. 31a, z wnioskiem o pozasądowe rozwiązanie sporu w tym zakresie.”;

3) w art. 7 ust. 8d⁴ otrzymuje brzmienie:

„8d⁴. W przypadku gdy:

1) podmiot ubiegający się o przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej jest przyłączony do sieci jako odbiorca końcowy, a moc zainstalowana mikroinstalacji, o przyłączenie której ubiega się ten podmiot, nie jest większa niż określona w wydanych

warunkach przyłączenia, przyłączenie do sieci odbywa się na podstawie zgłoszenia przyłączenia mikroinstalacji, złożonego w przedsiębiorstwie energetycznym, do którego sieci ma być ona przyłączona, po zainstalowaniu odpowiednich układów zabezpieczających i układu pomiarowo-rozliczeniowego,

- 2) podmiot ubiega się o przyłączenie do sieci mikroinstalacji dedykowanej prosumentom zbiorowym energii odnawialnej, a jednocześnie moc zainstalowana mikroinstalacji nie jest większa niż moc określona w wydanych warunkach przyłączenia dla budynku wielolokalowego, do którego sieci wewnętrznej ma zostać podłączona mikroinstalacja, przyłączenie do sieci odbywa się na podstawie zgłoszenia przyłączenia mikroinstalacji złożonego w przedsiębiorstwie energetycznym, do którego sieci ma być ona przyłączona, po zainstalowaniu odpowiednich układów zabezpieczających i układu pomiarowo-rozliczeniowego umożliwiających rozliczenie ilości energii odnawialnej wprowadzonej do sieci oraz pobranej z tej sieci,
- 3) podmiot ubiega się o przyłączenie do sieci mikroinstalacji dedykowanej prosumentom wirtualnym energii odnawialnej, a jednocześnie w miejscu przyłączenia tej mikroinstalacji istnieje już przyłączy do sieci dystrybucyjnej i moc zainstalowana mikroinstalacji nie jest większa niż moc określona w wydanych warunkach przyłączenia dla tego przyłącza, przyłączenie do sieci odbywa się na podstawie zgłoszenia przyłączenia mikroinstalacji złożonego w przedsiębiorstwie energetycznym, do którego sieci ma zostać ona przyłączona, po zainstalowaniu odpowiednich układów zabezpieczających i układu pomiarowo-rozliczeniowego umożliwiających rozliczenie ilości energii odnawialnej wprowadzonej do sieci oraz pobranej z tej sieci
- 4) – W przypadkach innych, niż określone w pkt 1 – 3, przyłączenie mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej odbywa się na podstawie umowy o przyłączenie do sieci. Koszt instalacji układu zabezpieczającego i układu pomiarowo-rozliczeniowego w każdym przypadku ponosi operator systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego.”;

4) w art. 9 w ust. 4a część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– biorąc pod uwagę potrzebę zwiększenia udziału energii elektrycznej z mikroinstalacji prosumentów energii odnawialnej, prosumentów zbiorowych energii odnawialnej lub prosumentów wirtualnych energii odnawialnej w bilansie energetycznym państwa, bezpieczeństwo i niezawodne funkcjonowanie systemu elektroenergetycznego oraz wymagania w zakresie budowy i eksploatacji urządzeń, instalacji i sieci.”;

5) w art. 31a:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przy Prezesie URE działa Koordynator do spraw negocjacji, zwany dalej „Koordynatorem”, prowadzący postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów między odbiorcami paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w gospodarstwie domowym a przedsiębiorstwami energetycznymi, a także między prosumentami energii odnawialnej, prosumentami wirtualnymi energii odnawialnej lub prosumentami zbiorowymi energii odnawialnej będącymi konsumentami a przedsiębiorstwami energetycznymi, wynikłych z umów:

- 1) o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej, gazowej lub ciepłowniczej, w tym przyłączenia mikroinstalacji;
- 2) o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej lub gazu ziemnego;
- 3) o świadczenie usług przesyłania i dystrybucji ciepła;
- 4) sprzedaży;
- 5) kompleksowych.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przepisy art. 31d i art. 31e stosuje się odpowiednio do prosumentów wirtualnych energii odnawialnej oraz prosumentów zbiorowych energii odnawialnej, będących konsumentami.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 1093) w art. 7 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w art. 4 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Sprzedawca, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, uzyskuje od operatora informacji rynku energii dane pomiarowe przekazane uprzednio do centralnego systemu informacji rynku energii przez właściwego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, obejmujące godzinowe ilości energii elektrycznej wprowadzonej do sieci i pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej przez:

- 1) prosumenta energii odnawialnej, rejestrowane przez liczniki zdalnego odczytu w rozumieniu art. 3 pkt 64 ustawy – Prawo energetyczne, przed sumarycznym bilansowaniem i po sumarycznym bilansowaniu ilości energii elektrycznej wprowadzonej i pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej na wszystkich fazach instalacji elektrycznej;

- 2) prosumenta zbiorowego energii odnawialnej lub prosumenta wirtualnego energii odnawialnej przed sumarycznym bilansowaniem i po sumarycznym bilansowaniu ilości energii elektrycznej wytworzonej, rejestrowanej przez liczniki zdalnego odczytu w rozumieniu przepisów art. 3 pkt 64 ustawy – Prawo energetyczne, i pobranej z sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej na wszystkich fazach instalacji elektrycznej.”.

Art. 4. 1. Prosumenci energii odnawialnej przyłączeni do sieci i wytwarzający energię odnawialną w dniu wejścia w życie ustawy, mają prawo, nie później niż w terminie 36 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, złożyć pisemne oświadczenie do wybranego lub zobowiązanego sprzedawcy, o których mowa w art. 40 ust. 1a ustawy zmienianej w art. 1, o skorzystaniu z zasad prowadzenia rozliczeń na zasadach określonych w ustawie. W przypadku gdy prosument nie złoży takiego oświadczenia, to do rozliczeń takiego prosumenta stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. W przypadku złożenia przez prosumenta energii odnawialnej oświadczenia, o którym mowa w ust. 1:

- 1) prosument ma prawo prowadzenia rozliczeń na zasadach określonych w ustawie, począwszy od pierwszego dnia kolejnego kwartału, jeżeli złoży oświadczenie nie później niż na 21 dni przed początkiem tego kwartału, przez okres 25 lat, pomniejszony o okres korzystania z rozliczeń prowadzonych na dotychczasowych zasadach;

- 2) wybrany lub zobowiązany sprzedawca, o których mowa w art. 40 ust. 1a ustawy zmienianej w art. 1, niezwłocznie informuje o złożonym oświadczeniu operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego oraz zawiera z tym operatorem lub aktualizuje zawartą z tym operatorem umowę o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej.

Art. 5. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 4 ust. 14 pkt 2 i 3 ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 4 ust. 14 ustawy zmienianej w art. 1, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy i mogą być zmieniane.

2. W okresie do dnia wejścia w życie art. 7 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 3:

- 1) dane pomiarowe, o których mowa w art. 4 ust. 2e ustawy zmienianej w art. 1, dotyczące ilości wprowadzonej i pobranej z sieci dystrybucyjnych elektroenergetycznych różnych operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych przez prosumenta wirtualnego energii odnawialnej, są udostępniane sprzedawcy, o którym mowa 40 ust. 1a, przez operatora

systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, z którego sieci prosument wirtualny energii odnawialnej pobiera energię elektryczną, po uprzednim uzyskaniu przez tego operatora danych dotyczących ilości energii elektrycznej wprowadzonej do sieci elektroenergetycznej od operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci prosument wirtualny energii odnawialnej wprowadza energię elektryczną;

2) informacje, o których mowa w art. 4 ust. 2f ustawy zmienianej w art. 1, są przekazywane operatorowi systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, do którego sieci prosument wirtualny energii odnawialnej wprowadza energię elektryczną przez operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego, z którego sieci prosument wirtualny energii odnawialnej pobiera energię elektryczną;

3) informacje, o których mowa w art. 5 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1, są udostępniane sprzedawcy, o którym mowa w art. 40 ust. 1a, przez operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego na zasadach określonych w instrukcji ruchu i eksploatacji sieci dystrybucyjnej, o której mowa w art. 9g ustawy zmienianej w art. 2.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw ma na celu modyfikację funkcjonującego systemu wsparcia prosumpcji przez stworzenie warunków do szerszej partycypacji społeczeństwa. Głównym celem niniejszego projektu jest promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii w formule rozproszonej i obywatelskiej, co przyczyni się do osiągnięcia krajowego celu udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto. Przedstawiane rozwiązania adresują zidentyfikowane problemy w funkcjonowaniu modelu prosumpcji oraz umożliwią korzystanie ze wsparcia energetyki prosumenckiej przez grupy odbiorców energii, które dotychczas nie miały takiej możliwości, wprowadzając wariant „prosumenta zbiorowego energii odnawialnej” (służący budowie i eksploatacji instalacji odnawialnego źródła energii (OZE) w ramach budynków wielolokalowych) oraz „prosumenta wirtualnego energii odnawialnej” (opierającego się na koncepcji przypisania określonej części produkcji z oddalonej instalacji OZE do danego punktu poboru energii). Dodatkowo projekt ustawy doprecyzowuje regulacje, wobec których zidentyfikowane zostały wątpliwości interpretacyjne lub które są wdrażane w różny sposób przez uczestników rynku, a także wprowadza zmiany niezbędne do kompleksowego usprawnienia działania i promocji systemu prosumpcji w Polsce.

Projekt jest implementacją art. 2 pkt 15 i art. 21 ust. 1 i 4–6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz. Urz. UE L 328 21.12.2018, str. 82, z późn. zm) (dalej jako „dyrektywa RED II”). Proponowane przepisy dopuszczają możliwość eksploatacji przez prosumentów energii odnawialnej instalacji, która nie jest ich własnością i która może być zarządzana przez osobę trzecią, która jednak podlega ich instrukcjom, co jest w pełni zgodne z regulacjami dyrektywy RED II.

Działania mające na celu rozwój i wykorzystanie energetyki prosumenckiej i rozproszonej przyczynią się równocześnie do realizacji innych priorytetów rządu, takich jak:

- 1) poprawa efektywności energetycznej;
- 2) zmniejszenie emisyjności sektora energetycznego;
- 3) poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego;
- 4) walka ze zjawiskiem smogu.

Proponowana nowelizacja stanowi odpowiedź na następujące problemy:

- 1) umożliwienie pełnej partycypacji społeczeństwa w systemie prosumenckim;
- 2) zwiększenie efektów działań wspierających przedsięwzięcia niskoemisyjne;
- 3) zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto.

Projekt ustawy przewiduje:

- 1) wprowadzenie nowego modelu rozliczeń w ramach wsparcia energetyki prosumenckiej adresującego zidentyfikowane problemy funkcjonowania dotychczasowego modelu rozliczeń;
- 2) wprowadzenie nowych definicji, m.in.: prosumenta zbiorowego energii odnawialnej i prosumenta wirtualnego energii odnawialnej, zwiększających dostępność modeli prosumenckich dla społeczeństwa;
- 3) doprecyzowanie przepisów w celu uniknięcia niekorzystnych dla prosumentów interpretacji.

Zasady funkcjonowania obecnego systemu prosumpcji

Zgodnie z obowiązującą obecnie definicją prosument to podmiot, który spełnia jednocześnie poniższe warunki:

- jest odbiorcą końcowym, który wytwarza energię we własnym źródle, pod warunkiem że nie stanowi to przedmiotu jego przeważającej działalności gospodarczej,
- wytwarza energię wyłącznie na własne potrzeby w mikroinstalacji OZE (odnawialne źródło energii elektrycznej o mocy zainstalowanej do 50 kW);
- rozlicza się na podstawie umowy kompleksowej.

Energia wyprodukowana w mikroinstalacji prosumenta w pierwszej kolejności pokrywa jego potrzeby własne, tzn. nie jest wprowadzana do sieci i nie ma obowiązku jej opomiarowania. W przypadku produkcji przekraczającej bieżące zużycie, prosument oddaje wytworzone nadwyżki do sieci niskiego napięcia, do której jest przyłączony. Prosument jest opomiarowany łącznie jako całość instalacji odbiorczo-wytwórczej, tj. licznik operatora systemu dystrybucyjnego (dalej „OSD”) znajdujący się na granicy między prosumentem a siecią OSD, mierzy tylko energię oddaną i pobraną z sieci (nie mierzy produkcji źródła). Prosument dodatkowo może, ale nie musi, zainstalować swojego opomiarowania na źródle wytwórczym.

Na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2021 r. poz. 610), zwanej dalej „ustawą o OZE”, w ramach systemu wsparcia prosument otrzymuje opust na opłacie za energię czynną, opłacie dystrybucyjnej zmiennej i jakościowej w stosunku zależnym od mocy instalacji:

- 1) dla instalacji do 10 kW prosument otrzymuje opust w wysokości 80% ilości energii wprowadzonej do sieci;
- 2) dla instalacji powyżej 10 kW prosument otrzymuje opust w wysokości 70% ilości energii wprowadzonej do sieci.

Prosument może wykorzystać opust za energię wprowadzoną do sieci w ciągu 12 miesięcy od jej wprowadzenia do sieci. Zgodnie z obowiązującym prawem, prosument ma obowiązek rozliczania energii elektrycznej w oparciu o umowę kompleksową – odbiorcy rozliczani na podstawie umów rozdzielnich nie mają możliwości skorzystania z systemu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, podstawą rozliczenia zmiennych opłat dystrybucyjnych w relacji prosument – sprzedawca jest ilość energii pobranej z uwzględnieniem opustu, tj. skorygowana o pobraną energię zmagazynowaną. Sprzedawca natomiast rozlicza się z OSD za całość energii pobranej z sieci przez prosumenta (bez uwzględnienia opustu, czyli sprzedawca przekazuje do OSD wyższą opłatę dystrybucyjną niż otrzymał od odbiorcy, bo jest ona wyliczona w oparciu o całości energii pobranej z sieci przez prosumenta).

Sprzedawca dysponuje nadwyżką energii wprowadzonej przez prosumenta do sieci wobec ilości przez niego pobranej. Różnica pomiędzy wartością energii pobranej przez prosumenta a wartością energii wprowadzonej do sieci przez prosumenta miała w założeniu pokryć koszty rozliczenia sprzedawcy z OSD.

Tak zdefiniowany sposób rozliczenia wiąże się jednak, wbrew założeniom, z utratą marży przez sprzedawcę energii. W założeniu, dzięki energii wprowadzonej do sieci przez prosumenta, w ilości przekraczającej jego pobór rozliczany przez opust, sprzedawca może oczekiwać korzyści z obrotu energią (pobraną przez prosumenta musi zakupić na rynku, a oddaną do sieci może albo sprzedać albo wykorzystać dla innych swoich odbiorców). Jednak opust udzielony na stawkach zmiennych dystrybucyjnych, które sprzedawca musi „zrekompensować” OSD, prowadzi do obniżenia marży sprzedawcy, osiągającej ujemne wartości (wg założeń modelu rozliczenie opustu miało przekładać się na realizację dodatniej marży).

Analiza efektywności funkcjonowania obecnego systemu wsparcia

Poniżej przedstawiono analizę mocnych i słabych stron funkcjonującego obecnie systemu wsparcia prosumentów.

Zalety:

- System opłacalny dla prosumenta

Główną zaletą funkcjonującego systemu jest jego opłacalność dla podmiotów uprawnionych. Prosument, który zdecyduje się na instalację mikroinstalacji OZE o odpowiednio dobranej mocy, dzięki przyznanemu opustowi, będzie uzyskiwał w rozliczeniu rocznym korzyści finansowe i uzyska zwrot z inwestycji w zadowalającym czasie. Jest to okres zdecydowanie krótszy od obecnego okresu wsparcia, a tym bardziej od okresu eksploatacji instalacji (który wynosi 25–30 lat).

- Możliwość połączenia z dotacjami, preferencyjnymi formami finansowania i innymi korzyściami

Korzystanie przez prosumenta z systemu opustów w żaden sposób nie ogranicza możliwości finansowania nakładów na instalację OZE przez prosumenta z dostępnych dotacji, innych preferencyjnych form finansowania (programy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), preferencyjne kredyty, inne) i innymi korzyściami (ulga termomodernizacyjna).

Inaczej jest w przypadku aukcji OZE, gdzie wytwórca energii musi dokonać korekty ceny podanej przez siebie na aukcji, jeśli korzysta z innej formy pomocy publicznej na budowę lub funkcjonowanie źródła OZE.

Skorzystanie przez prosumenta z dotacji w żadnym stopniu nie ogranicza jego udziału w systemie prosumenckim.

Wady:

- Model rozliczeń opustów skłaniający do przewymiarowania instalacji prosumenckich

W obecnym systemie wsparcia prosumentów, energia wprowadzona przez prosumenta do sieci może być pobrana bez ponoszenia kosztu energii elektrycznej oraz opłat zmiennych dystrybucyjnych po zastosowaniu opustu w stosunku 1:0,7 (dla instalacji fotowoltaicznych o mocy w zakresie 10–50 kW) lub 1:0,8 (dla instalacji o mocy nie przekraczającej 10 kW). W celu maksymalizacji korzyści ekonomicznych, prosument dąży do możliwie pełnego pokrycia swojego zużycia energii, energią zmagazynowaną (po rozliczeniu opustu). W efekcie prosumenci inwestują w przewymiarowane o ok. 25–35% instalacje fotowoltaiczne, co przekłada się na ponoszenie przez prosumentów wyższych nakładów początkowych.

- System powodujący, że sprzedawcy energii ponoszą straty na obsłudze prosumentów

System prosumencki w obecnym kształcie jest niekorzystny dla sprzedawcy energii elektrycznej. Wynika to z mechanizmu, w ramach którego opust jest przyznawany prosumentowi na opłacie za energię czynną oraz stawkach zmiennych dystrybucyjnych. Sprzedawca natomiast rozlicza się z OSD z całości opłat bez uwzględniania przyznanego opustu (co wynika z art. 4 ust. 5 ustawy o OZE). W założeniu dodatkowe koszty rozliczenia ze sprzedawcą, powinny być pokryte przez przychody z nadwyżki energii, którą sprzedawca dysponuje (prosument odbiera 80% lub 70% wprowadzonej energii). W praktyce, koszty rozliczenia z OSD są na ogół wyższe niż zysk ze sprzedaży nadwyżek energii, co prowadzi do sytuacji, w której sprzedawca może osiągać ujemną marżę, co przekłada się natomiast na niechęć promowania modelu prosumenckiego przez sprzedawców energii. W przypadku utrzymania obecnego systemu wsparcia prosumentów, problem będzie narastał wraz z rozwojem sektora.

- Nieprecyzyjność przepisów ustawy i brak przepisów wykonawczych

System wsparcia prosumentów, oparty na prawie do odbioru energii wprowadzonej do sieci w stosunku 1:0,8 lub 1:0,7 nie został wystarczająco precyzyjnie sformułowany, co pozostawia pewną dowolność interpretacyjną.

Główne zidentyfikowane kwestie to:

- 1) Nie określono sposobu, w jaki powinno przebiegać bilansowanie, wobec czego OSD mają możliwość programowania liczników za pomocą algorytmu arytmetycznego lub wektorowego, co nie jest bez znaczenia dla wysokości rachunku prosumenta.
- 2) Nie określono sposobu rozliczania prosumenta posiadającego taryfy strefowe.
- 3) Brak jasnego określenia, czy opust dotyczy stawek OZE, kogeneracyjnej i mocowej.

Warto wskazać, że nowelizacja ustawy o OZE wprowadziła delegację ustawową w celu dookreślenia tych trzech kwestii. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem i wdrożeniem odpowiedniego rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska.

- Okres wsparcia ograniczony do dnia 30 czerwca 2039 r.

System wsparcia dla indywidualnej instalacji został przez ustawę o OZE określony na maksymalnie 15 lat, ale nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2039 r.

Okres 15 lat nie jest dostosowany do średniej żywotności paneli słonecznych, która przy obecnym zaawansowaniu technologii jest szacowana na 25–30 lat. Ponadto sztywno określony koniec okresu wsparcia (30 czerwca 2039 r.) dla wszystkich instalacji, niezależnie od daty ich instalacji, spowoduje, że instalacje powstające po czerwcu 2024 r. będą uprawnione do korzystania z systemu wsparcia przez okres poniżej 15 lat. Może to stanowić istotną barierę rozwoju mikroinstalacji po 2024 r.

- Niepełna zgodność z dyrektywą RED II

Wskazane powyżej kwestie powodują, że obowiązujący system prosumencki nie spełnia wszystkich wymogów dyrektywy RED II, w szczególności przepisów o niedyskryminacji i przejrzystości. Przepisy dyrektywy RED II należy transponować do porządku prawnego do dnia 30 czerwca 2021 r.

Należy zwrócić uwagę na następujące wymagania dyrektywy RED II odnośnie prosumpcji, których nie spełnia obecnie obowiązująca ustawa o OZE, a które wdrożyć będzie trzeba w najbliższym czasie:

- 1) Funkcjonujące procedury zapewniają brak dyskryminacji prosumentów działających indywidualnie lub za pośrednictwem koncentratorów, a Państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić dostępność prosumpcji dla wszystkich odbiorców końcowych – przykładowo brak możliwości stania się prosumentem przez odbiorcę, który rozdzielił umowy może być potraktowany jako niezgodny z tymi przepisami.
- 2) Dyrektywa nakazuje umożliwić działanie grupowe prosumentów energii odnawialnej, czyli zlokalizowanych w tym samym budynku lub budynku wielomieszkaniowym. Należy umożliwić im dzielenie się energią, bez uszczerbku dla indywidualnych opłat i podatków. Różnice między nimi, a prosumentami indywidualnymi, jeżeli mają być, muszą być proporcjonalne i należyście uzasadnione.
- 3) Wprowadzić możliwość, by prosumenci indywidualni (ale też działający grupowo, jeżeli nie ma przeciwwskazań), mieli możliwość sprzedawania swoich nadwyżek energii na podstawie handlu *peer-to-peer*, czyli na podstawie umowy dotyczącej z góry sprecyzowanych warunków określających zautomatyzowane dokonywanie transakcji i płatności, bezpośrednio pomiędzy uczestnikami rynku.
- 4) Zapewnić, aby odbiorcy końcowi, w tym gospodarstwa domowe, mieli możliwość uczestniczenia w społecznościach energetycznych. Społeczności takie mają mieć podmiotowość prawną, mają mieć prawo do sprzedaży energii, podziału energii w społeczności i niedyskryminacyjny dostęp do wszystkich odpowiednich rynków energii, w tym za pośrednictwem koncentracji.

Proponowane zmiany są kolejnym krokiem w kierunku pełnej implementacji dyrektywy RED II.

Cele wprowadzanych zmian w modelu prosumenckim

Biorąc pod uwagę ograniczenia obecnego systemu wsparcia energetyki prosumenckiej oraz zidentyfikowane problemy związane z jego funkcjonowaniem, propozycje zmian regulacyjnych mają na celu rozwiązanie poniższych kwestii.

1) Zapewnienie porównywalnej opłacalności instalacji

Podstawowym założeniem przyjętym przy opracowaniu zmian modelu prosumenckiego było założenie o utrzymaniu zbliżonego poziomu opłacalności inwestycji w instalację fotowoltaiczną. Na potrzeby analiz jako wiodące wykorzystano dwa wskaźniki: okres zwrotu inwestycji oraz całkowite korzyści otrzymane przez prosumenta w okresie wsparcia.

2) Ograniczenie kosztów po stronie prosumenta

W obecnym systemie wsparcia prosumentów, energia wprowadzona przez prosumenta do sieci może być pobrana bez ponoszenia kosztu energii elektrycznej oraz opłat zmiennych dystrybucyjnych po zastosowaniu opustu w stosunku 1:0,7 (dla instalacji fotowoltaicznych o mocy w zakresie 10–50 kW) lub 1:0,8 (dla instalacji o mocy nie przekraczającej 10 kW). W celu maksymalizacji korzyści ekonomicznych prosumenci dążą do możliwie pełnego pokrycia swojego zużycia energii energią zmagazynowaną (po rozliczeniu opustu). W efekcie prosumenci inwestują w przewymiarowane o ok. 25–35% instalacje fotowoltaiczne, co przekłada się na ponoszenie przez prosumentów wyższych nakładów początkowych. Propozycje zmian spowodują obniżenie prognozy wejścia dla nowych prosumentów.

3) Likwidacja straty sprzedawców

W założeniu obecnego modelu wsparcia, dodatkowe koszty ponoszone przez sprzedawcę z tytułu rozliczenia z OSD (sprzedawca płaci pełne opłaty zmienne za dystrybucję energii pobranej przez prosumenta) oraz inne koszty związane z obsługą prosumentów (spółki obrotu pokrywają podatek akcyzowy oraz koszt świadectw pochodzenia – kolorów – dla energii pobieranej przez prosumentów w ramach rozliczenia energii wprowadzonej) powinny być pokryte przez przychody z nadwyżki energii, którą sprzedawca dysponuje (prosument odbiera 80% lub 70% wprowadzonej energii). Praktyka funkcjonowania systemu po wdrożeniu wskazuje, że koszty rozliczenia z OSD są na ogół wyższe niż zysk ze sprzedaży nadwyżek energii, co prowadzi do sytuacji, w której sprzedawca może osiągać ujemną marżę. Wdrożenie regulacji zmieniających model prosumencki ma na celu zatrzymanie narastania tego problemu i zmniejszenie jego wymiaru (obecni prosumenci będą mieli możliwość przejścia na nowy model, który zakłada m.in. dłuższy okres wsparcia oraz rabat na opłatach dystrybucyjnych).

4) Likwidacja ograniczeń ze względu na formę rozliczenia

Mimo braku bezpośrednio odpowiedniego przepisu, ustawa o OZE wymaga, aby prosument dokonywał zakupu energii elektrycznej na podstawie umowy kompleksowej. Wobec tego automatycznie wykluczone zostają podmioty dokonujące zakupu na podstawie umów rozdzielonych. Zmiany regulacyjne mają na celu zniesienie obecnego ograniczenia w tym zakresie.

5) Uspójnienie okresu wsparcia z okresem użyteczności instalacji

Zgodnie z zapisami ustawy o OZE, obecny model wsparcia prosumentów zapewnia pomoc w okresie 15 lat, maksymalnie do dnia 30 czerwca 2039 r. Planowane zmiany mają na celu uspójnienie okresu wsparcia oraz oczekiwanego czasu ekonomicznej użyteczności instalacji w perspektywie 25 lat.

6) Rozszerzenie dostępności systemu wsparcia o nowe grupy prosumentów

Obecny system wsparcia efektywnie ograniczył dostępność rozwiązań prosumenckich do modelu lokalnego, w którym prosument musi dysponować możliwościami przyłączenia instalacji za licznikiem energii elektrycznej w bezpośrednim sąsiedztwie punktu poboru energii. Oznacza to, że w rozwoju energetyki prosumenckiej nie mogą uczestniczyć osoby i podmioty nie dysponujące z różnych przyczyn odpowiednimi warunkami. Proponowane zmiany regulacyjne mają na celu rozszerzenie możliwości rozwoju energetyki prosumenckiej o nowe grupy prosumentów, w tym:

a) Prosument zbiorowy energii odnawialnej

Model prosumenta zbiorowego jest modelem przeznaczonym dla konsumentów energii elektrycznej w budynkach wielolokalowych. Osoby i podmioty zużywające energię w takich budynkach praktycznie nie mają obecnie możliwości korzystania z modelu wsparcia dla energetyki prosumenckiej ze względu na brak rozwiązań umożliwiających korzystanie z instalacji OZE zlokalizowanej na budynku wielolokalowym lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie i podłączonej do sieci elektroenergetycznej poza licznikiem zużycia energii elektrycznej przypisanym do danego konsumenta. Model prosumenta zbiorowego zakłada takie umieszczenie instalacji OZE oraz jej przyłączenie do sieci elektroenergetycznej za punktem przyłączenia budynku do sieci dystrybucyjnej. Takie źródło OSD będzie wyposażone w tzw. inteligentny licznik energii elektrycznej umożliwiającej rejestrację energii wyprodukowanej przez źródło w przedziałach godzinowych.

Każdy z prosumentów zbiorowych będzie posiadał określony udział w instalacji i odpowiednia część energii wyprodukowana przez źródło będzie przypisana do konkretnego prosumenta. Za rozliczenie ilości energii poszczególnych prosumentów będzie odpowiedzialny Operator Systemu Dystrybucyjnego. Model rozliczenia energii zużywanej przez prosumenta zbiorowego oraz przypisanej do niego energii wprowadzanej będzie analogiczny do rozwiązań stosowanych w przypadku prosumenta klasycznego, tj. ilości energii pobranej i wprowadzonej będą bilansowane w okresach godzinowych, mimo że wartości te będą rejestrowane osobnymi licznikami elektrycznymi.

W przypadku równoczesnego (w danej godzinie) poboru i wprowadzenia energii, występuje w przypadku prosumenta zbiorowego zjawisko „wirtualnej autokonsumpcji”. Przy „wirtualnej autokonsumpcji” część energii elektrycznej (odpowiadająca mniejszej wartości z ilości energii pobieranej i ilości energii wprowadzanej przez źródło, która jest przypisana do danego prosumenta) przepływa od źródła do lokalu prosumenta z pominięciem sieci elektroenergetycznej operatora sieci dystrybucyjnej – zarówno źródło, jak i miejsce zużycia energii, podłączone są za punktem przyłączenia budynku do sieci OSD. W związku z tym zasadne jest traktowanie energii wprowadzanej i pobieranej w ramach „wirtualnej autokonsumpcji”, analogicznie do faktycznej autokonsumpcji realizowanej w przypadku prosumenta klasycznego, tj. nie powinna ona być podstawą naliczenia jakichkolwiek opłat zmiennych (zarówno po stronie sprzedawcy, jak i dystrybutora).

Rozliczenie „wirtualnej autokonsumpcji” w przypadku prosumentów zbiorowych wymaga danych godzinowych zarówno w zakresie energii wprowadzanej, jak i zużywanej. Ograniczeniem w tym względzie jest relatywnie niewielki odsetek obecnych konsumentów w budynkach wielolokalowych, którzy są wyposażeni w tzw. „inteligentne liczniki” energii elektrycznej. Wprowadzenie wymagania wymiany liczników dla wszystkich prosumentów zbiorowych (nie tylko instalacji nowoczesnego licznika dla opomiarowania instalacji) mogłoby stanowić istotny problem dla spółek dystrybucyjnych i opóźnić rozwój energetyki w modelu prosumenta zbiorowego, dlatego dopuszczalnym rozwiązaniem jest kalkulacja wartości zużycia godzinowego energii przez prosumenta zbiorowego w oparciu o tradycyjny okresowy pomiar zużycia energii oraz modelowy profil zużycia godzinowego dla danej grupy taryfowej zapisany w Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej danego operatora. Wyliczony w ten sposób profil godzinowy zużycia energii elektrycznej na dalszych etapach procesu

rozliczenia byłby traktowany analogicznie do profilu pomiaru faktycznego godzinowego zużycia energii elektrycznej. Dopuszczalność tego sposobu rozliczenia nie wpływa na proces wymiany liczników energii elektrycznej, harmonogram którego, zgodnie z projektem noweli ustawy Prawo energetyczne (ustawa uchwalona 20 maja 2021 r., obecnie oczekuje na podpis Prezydenta RP), zakłada wymianę 80% liczników na „inteligentne” do końca 2028 r.

b) Prosument wirtualny energii odnawialnej

Model prosumenta wirtualnego zakłada możliwość nabycia przez konsumenta praw do określonej części produkcji energii ze źródła odnawialnego, które jest oddalone od miejsca poboru energii. Rozwiązanie to umożliwia skorzystanie z modelu energetyki prosumenckiej osobom i podmiotom, które z różnych przyczyn nie mogły skorzystać z klasycznych rozwiązań prosumenckich, nie będą mogły skorzystać z rozwiązań dla prosumenta zbiorowego lub mogły skorzystać w wymiarze niewystarczającym dla pokrycia zapotrzebowania na energię.

Jest to model najbardziej elastyczny. W odróżnieniu od prosumenta klasycznego i prosumenta zbiorowego cechuje się największą dowolnością w zakresie kształtowania sposobu nabycia praw do określonej produkcji (zakładamy, że rynek wypracuje rozwiązania nabycia odpowiednich udziałów za jednorazową płatność, jak i modele analogiczne do leasingu/ wynajmu) oraz umożliwia zmianę przypisania do punktu poboru energii (np. w przypadku zmiany miejsca zamieszkania prosumenta). Wszystkie te kwestie powinny zostać określone w umowie między podmiotem zarządzającym a prosumentem. Proponowane zmiany w regulacjach określają elementy, które powinny znaleźć się w umowie, jednocześnie nie determinują szczegółowych rozwiązań, przez co strony umowy mają swobodę w kształtowaniu regulacji w sposób dla nich korzystny. W rezultacie nie występuje ryzyko ograniczenia rozwoju energetyki prosumenckiej w wyniku niedopasowanych do rzeczywistości przepisów prawnych.

Jako że w modelu prosumenta wirtualnego, całość przypisanej do prosumenta energii wyprodukowanej przez źródło musi przepłynąć przez sieć dystrybucyjną (i ewentualnie przesyłową), w tym przypadku nie jest wyliczana wartość „wirtualnej autokonsumpcji”, a pełna ilość energii pobranej jest podstawą naliczenia opłat zmiennych dystrybucyjnych.

Prosument wirtualny nabywa określone udziały w produkcji źródła OZE, co ze względu na korzyści skali (zakładamy, że sprzedawane będą udziały w dużych instalacjach) może być najbardziej efektywnym kosztowo rozwiązaniem z trzech analizowanych modeli, co rekompensuje wyższe koszty zmienne (brak autokonsumpcji). Biorąc pod uwagę łatwość wejścia w energetykę prosumencką w tym modelu (wystarczy podpisanie umowy), przewiduje się, że będzie to bardzo popularny wariant.

W obecnym kształcie wprowadzanych przepisów model prosumenta wirtualnego nie zakłada różnicowania warunków w zależności od odległości od źródła, nie wprowadza również w tym względzie żadnych ograniczeń.

c) Możliwość łączenia modeli prosumenckich

Istnieje możliwość łączenia wariantów prosumenckich w ramach pojedynczego punktu poboru energii. W takim przypadku rozliczenie energii pobranej i wprowadzanej w danym okresie będzie wykonywane w kolejności od najbliższego źródła energii, czyli w przypadku (mało prawdopodobnego) prosumenta łączącego wszystkie trzy modele, pierwsza rozliczana będzie energia ze źródła lokalnego (prosument klasyczny), następnie energia przypisana w ramach prosumenta zbiorowego, a na końcu energia pochodząca ze źródła oddalonego rozliczana w ramach prosumenta wirtualnego. Ze względu na ujednoczenie zasad rozliczania w poszczególnych modelach, inne aspekty rozliczenia nie wymagają modyfikacji.

Przyjęto również założenie, że w przypadku łączenia modeli prosumenckich, łączna moc instalacji/ udziałów w instalacjach przypisanych do jednego punktu poboru energii (niezależnie

od modelu prosumenta) nie może przekroczyć ustawowego limitu mocy małej instalacji OZE, tj. 50kW.

Docelowe zasady funkcjonowania proponowanych modeli

Cele powyższych zmian modelu prosumenckiego, zostaną osiągnięte przez zmianę podejścia do wsparcia energetyki prosumenckiej w zakresie przedstawionym poniżej.

Porównanie obecnego i docelowego modelu prosumenta klasycznego

	Dotychczasowy model prosumenta klasycznego	Docelowy model prosumenta klasycznego
Opust na energii elektrycznej	1:0,8 dla instalacji do 10 kW 1:0,7 dla instalacji pow. 10 kW	1:1
Opust na zmiennej opłacie dystrybucyjnej	Sprzedawca pokrywa opust	Brak opustu (rabat dla nie-przedsiębiorców)
Wymagana forma umowy	Tylko umowa kompleksowa	Umowa kompleksowa lub umowy rozdzielone
Obowiązek „kolorowania” energii i naliczania akcyzy (dla energii wyprodukowanej przez źródło/zmagazynowanej)	Sprzedawca pokrywa dodatkowe opłaty (akcyza, „kolory”)	Zniesienie obowiązku „kolorowania” energii i naliczania akcyzy
Okres regulacji	15 lat, nie później niż do czerwca 2039 r.	25 lat

1) Opust na energii elektrycznej

Proponowany model zakłada przejście z obecnego modelu opustu 1:0,8 (dla instalacji o mocy do 10 kW) lub 1:0,7 (dla instalacji o mocy powyżej 10 kW) na model z opustem 1:1 dla ilości energii wyprodukowanej przez źródło. Oznacza to, że prosument ma możliwość wprowadzenia do sieci elektroenergetycznej (zmagazynowania), a następnie pobrania energii elektrycznej w tej samej ilości. To rozwiązanie ma kilka konsekwencji:

a) Nie występuje przesłanka do przewymiarowania instalacji fotowoltaicznej w stosunku do zapotrzebowania; jako że całość energii wprowadzonej do sieci przez prosumenta będzie dostępna bez potrącenia wynikającego z opustu, chcąc zabezpieczyć w pełni swoje zużycie energii, prosument nie będzie inwestował w instalację przewyższającą produkcją energii oczekiwane zużycie. W efekcie ograniczone zostaną koszty początkowe po stronie prosumenta, a próg wejścia obniżony. Dodatkową korzyścią z perspektywy operatora sieci dystrybucyjnej jest niższe obciążenie sieci przepływem energii w kierunku „od prosumentów”, co w okresach szczytowej produkcji energii może być przyczyną niekorzystnych zjawisk w jeszcze niezmodernizowanej sieci dystrybucyjnej.

b) Przejście na opust 1:1 upraszcza proces rozliczeń, ich analizę oraz zrozumienie samego systemu – dotychczas część energii była zużywana w ramach autokonsumpcji (jednoczesna produkcja i zużycie energii w stosunku 1:1), która co do zasady nie jest opomiarowana (proces autokonsumpcji jest realizowany za licznikiem), a część wprowadzana do sieci elektroenergetycznej i rozliczana z uwzględnieniem opustu 1:0,8 lub 1:0,7. Taka sytuacja utrudniała analizę bilansu energetycznego i jego prognozowanie, przy przejściu na opust 1:1 kwestie analityczne zostały uproszczone (w kontekście rozliczenia opłaty za energię elektryczną, z punktu widzenia prosumenta neutralne jest, czy energia wyprodukowana przez źródło zostanie zużyta w ramach autokonsumpcji, czy zostanie zużyta po uprzednim wprowadzeniu do sieci).

c) Nie występuje dodatkowa korzyść po stronie spółek obrotu wynikająca z dysponowaniem energią elektryczną po rozliczeniu energii wprowadzonej przez prosumentów

z uwzględnieniem opustu – kwestia szerzej opisana w ramach „opustu na opłacie dystrybucyjnej”.

2) Opust na zmiennych opłatach dystrybucyjnych

Z punktu widzenia prosumenta docelowy model przewiduje naliczenie pełnych opłat zmiennych dystrybucyjnych, z których był w obecnym systemie „zwolniony” (opłaty te były pokrywane za prosumenta przez spółki obrotu). Jest to dodatkowe obciążenie, które zostaje zrekomensowane korzystniejszym dla prosumenta rozliczeniem energii zmagazynowanej (przejście z opustu 1:0,8 lub 1:0,7 na 1:1). Analizy porównawcze opłacalności inwestycji w rozwiązania prosumenckie w obecnym i docelowym modelu wskazują, że aby zapewnić zbliżony poziom opłacalności, w przypadku części prosumentów (prosumenci o instalacjach mniejszych od 10 kW, którzy w obecnym systemie korzystali z bardziej korzystnego opustu 1:0,8), należy im zapewnić dodatkową korzyść. Proponowanym rozwiązaniem jest wdrożenie rabatu na opłatach dystrybucyjnych w wysokości 15% naliczanego wyłączenie od energii pochodzącej ze źródła (zmagazynowanej w sieci elektroenergetycznej).

Obecny system zakłada, że w ramach rozliczenia opustu na energii wprowadzanej przez prosumenta do sieci, spółki obrotu pokrywają za prosumenta zmienne opłaty dystrybucyjne – z perspektywy prosumenta jest on z nich zwolniony. Wyniki finansowe realizowane przez spółki obrotu na obsłudze prosumenta (praktyka funkcjonowania systemu po wdrożeniu wskazuje, że koszty rozliczenia z OSD są na ogół wyższe niż zysk ze sprzedaży nadwyżek energii, co prowadzi do sytuacji, w której sprzedawca może osiągać ujemną marżę – szacunkowe analizy wskazują na występowanie straty na poziomie ok. 130 mln PLN w całym 2020 r.). Obecny system nie funkcjonuje poprawnie i prowadzi do niekorzystnych zjawisk, które narastają wraz z rozwojem energetyki prosumenckiej. Docelowy model zakłada powrót do neutralności opłat dystrybucyjnych dla spółek obrotu, które nie będą pokrywać za prosumentów opustu na zmiennych opłatach dystrybucyjnych oraz nie będą generować przychodu z tytułu rozliczenia opustu na energii wprowadzanej przez prosumentów do sieci. Pozwoli to na stopniową poprawę sytuacji spółek obrotu wraz z przechodzeniem prosumentów „starego portfela” do docelowego modelu (jednocześnie spółki obrotu będą miały inicjatywę do wspierania tego przejścia).

Z perspektywy spółek dystrybucyjnych, zmiana modelu rozliczania zmiennych opłat dystrybucyjnych przełoży się zasadniczo wyłącznie na różnicę wynikającą ze wspomnianego powyżej wdrożenia 15% rabatu na opłatach zmiennych dystrybucyjnych dla energii wprowadzanej do sieci oraz zmagazynowanej przez osoby i podmioty niebędące przedsiębiorcami. Niższe płatności od tej grupy prosumentów przełożą się na obniżenie przychodu regulowanego realizowanego przez OSD. Zakładany jest mechanizm rozliczenia niedoboru przychodu regulowanego po złożeniu przez OSD odpowiedniego wniosku i rozliczenie wraz z innymi płatnościami Zarządcy Rozliczeń w ramach opłaty OZE. Zgodnie z przeprowadzonymi analizami, rozwiązanie to nie stanowi pomocy publicznej i nie jest wymagana jego notyfikacja Komisji Europejskiej (beneficjentami rozwiązania nie są przedsiębiorcy).

Proponowany mechanizm będzie opierał się dodatkowo na rozliczeniu energii wprowadzanej do sieci, co umożliwi dodatkowo prosumentom sprzedaż nadwyżek takiej energii (co jest rozwiązaniem w pełni zgodnym z postanowieniami art. 15 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającej dyrektywę 2012/27/UE („dyrektywa rynkowa”) oraz art. 21 dyrektywy RED II. Przepisy w/w aktów prawnych przewidują bowiem możliwość odrębnego rozliczania energii wprowadzanej do sieci i pobieranej z sieci, a także możliwość sprzedaży przez prosumentów nadwyżek energii elektrycznej. W szczególności takie rozwiązanie umożliwi utrzymanie systemu opartego na „magazynowaniu” energii w sieci w kontekście art. 15 ust. 4 w/w dyrektywy rynkowej.

3) Wymagana forma umowy

Konstrukcja obecnego modelu prosumenckiego sprawia, że prosumenci muszą korzystać z umów kompleksowych. Po zmianach modelu rozliczania stawek zmiennych dystrybucyjnych (likwidacja mechanizmu rozliczenia opłat dystrybucyjnych przez spółki obrotu), model docelowy zapewni możliwość korzystania zarówno z umowy kompleksowej, jak i umów rozdzielonych.

4) Obowiązek „kolorowania” energii i naliczania akcyzy (dla energii wyprodukowanej przez źródło/zmagazynowanej)

Praktyka funkcjonowania obecnego modelu prosumenckiego wymaga pokrywania przez spółki obrotu dodatkowych opłat związanych z funkcjonowaniem systemu. W kontekście świadectw pochodzenia (tzw. „kolorów”), mimo że energia wprowadzana do sieci elektroenergetycznej przez prosumenta pochodzi ze źródeł odnawialnych, obowiązujące regulacje uniemożliwiają wystawienie świadectw pochodzenia dla tej energii. Natomiast dla energii pobieranej w ramach rozliczenia energii wprowadzonej, konieczne jest udokumentowanie odpowiedniego miksu energetycznego. W rezultacie „zielona” energia produkowana przez instalację prosumencką musi być „kolorowana”, co przekłada się na dodatkowy koszt generowany po stronie spółki obrotu.

W kwestii akcyzy, ustawa o OZE zawiera przepisy, zgodnie z którymi energia produkowana przez prosumenta nie jest obłożona podatkiem akcyzowym. Jednakże zgodnie z interpretacjami służb skarbowych, rozliczenie energii zmagazynowanej jest traktowane jako zmiana właściciela energii, a w konsekwencji sprzedaż, która zgodnie z ustawą o podatku akcyzowym jest czynnością skutkującą obłożeniem akcyzą.

Zmiany regulacyjne w docelowym modelu prosumenckim mają na celu likwidację dodatkowych obciążeń kosztowych, które są niezgodne z istotą modelu prosumenckiego i poszczególnych źródeł kosztów.

5) Okres regulacji

W docelowym modelu przewidywane jest uspoźnienie okresu wsparcia z przewidywanym czasem funkcjonowania instalacji przez zapewnienie wsparcia prosumenckiego przez okres 25 lat począwszy od daty pierwszego wprowadzania energii z danej instalacji prosumenckiej do sieci elektroenergetycznej, bez określenia granicznej daty (w obecnym modelu wsparcie obejmuje okres 15 lat, nie dłużej niż do czerwca 2039 r.).

6) Sprzedaż energii

Projekt ustawy umożliwia także prosumentom uzgodnienie ze sprzedawcami, że będą sprzedawali na ich rzecz nadwyżki energii elektrycznej, co stanowi wyjścia naprzeciw postulatowi sformułowanemu w ramach dyrektywy rynkowej oraz dyrektywy RED II. Sprzedaż taka powinna odbywać się na zasadach określonych w umowie kompleksowej lub umowie sprzedaży, a w razie braku poczynienia takich uzgodnień, po upływie okresu 12 miesięcy energia taka pozostanie do dyspozycji sprzedawcy.

W odniesieniu do nowych wariantów prosumenckich (prosument zbiorowy i prosument wirtualny), przyjęto założenie o możliwie pełnym uspoźnieniu zasad ich funkcjonowania z docelowym modelem prosumenta klasycznego. Porównanie zasad funkcjonowania trzech modeli prosumenckich przedstawione zostało w poniższej tabeli.

Porównanie zasad funkcjonowania docelowych modeli prosumenckich

	Prosument klasyczny	Prosument zbiorowy	Prosument wirtualny
Opust na energii elektrycznej	1:1		
Opust na zmiennej opłacie dystrybucyjnej	Brak opustu (rabat dla nie-przedsiębiorców)		Brak opustu (brak rabatu)

	Prosument klasyczny	Prosument zbiorowy	Prosument wirtualny
Korzyści z tytułu autokonsumpcji	Naturalna autokonsumpcja	„Wirtualna autokonsumpcja”	Brak autokonsumpcji
Wymagana forma umowy	Umowa kompleksowa lub umowy rozdzielone		
Obowiązek „kolorowania” energii i naliczania akcyzy (dla energii wyprodukowanej przez źródło/ zmagazynowanej)	Zniesienie obowiązku „kolorowania” energii i naliczania akcyzy		
Przypisanie instalacji prosumenckiej do punktu poboru energii (PPE)	Stałe	Możliwość zmian w ramach budynku	Możliwość zmiany
Objęcie wsparciem inwestycyjnym	Indywidualne programy wsparcia inwestycyjnego przeznaczone dla poszczególnych rodzajów prosumpcji		
Okres regulacji	25 lat		

Kluczowe różnice w podejściu między poszczególnymi modelami obejmują:

a) Korzyści z tytułu autokonsumpcji

Ze względu na odmienny charakter poszczególnych wariantów docelowego modelu prosumenta (prosument klasyczny, prosument zbiorowy, prosument wirtualny), kwestie równoczesnej produkcji i zużycia energii elektrycznej są traktowane w różny sposób.

W przypadku prosumenta klasycznego, gdzie zarówno instalacja OZE, jak i zużycie energii elektrycznej są zlokalizowane za miernikiem energii elektrycznej, jednoczesna produkcja i zużycie energii elektrycznej następuje bez przepływu tej energii przez miernik lub sieć dystrybucyjną (naturalna autokonsumpcja). Autokonsumpcji naturalnej każdorazowo podlega ilość energii odpowiadająca mniejszej z wartości: produkcji lub zużycia – w przypadku gdy produkcja jest większa od zużycia, nadwyżka energii elektrycznej pozostająca po zużyciu zostaje wprowadzona przez licznik energii do sieci elektroenergetycznej; w przypadku gdy zużycie jest większe od produkcji, niedobór energii zostaje pobrany przez licznik z sieci elektroenergetycznej. Energia zużyta w ramach autokonsumpcji, jako niewidoczna dla licznika energii elektrycznej, nie jest uwzględniana przy rozliczeniu energii czynnej oraz opłat zmiennych dystrybucyjnych.

W przypadku prosumenta zbiorowego, źródło OZE oraz zużycie energii, są opomiarowane osobno (każde ma osobny licznik energii), w związku z czym nie może wystąpić autokonsumpcja naturalna (za licznikiem) analogicznie do wariantu prosumenta klasycznego. Zarówno źródło OZE, jak i lokal, w którym następuje zużycie energii, są podłączone za punktem przyłączenia budynku wielolokalowego do sieci dystrybucyjnej, w związku z czym w przypadku jednoczesnej produkcji i zużycia energii następuje „wirtualna autokonsumpcja”, gdzie energia podlegająca autokonsumpcji zostaje opomiarowana na dwóch licznikach energii (jako energia wprowadzana na liczniku źródła OZE oraz energia pobierana na liczniku danego lokalu), jednak nie przepływa ona przez sieć dystrybucyjną. W związku z tym zasadne jest traktowanie tej energii analogicznie do energii podlegającej naturalnej autokonsumpcji w wariantcie prosumenta klasycznego, tj. wyłączenie jej z podstawy naliczenia opłat dystrybucyjnych. Wielkość energii podlegającej „wirtualnej autokonsumpcji” będzie wyliczana przez spółki dystrybucyjne w oparciu o dane pomiarowe jako mniejsza z wartości energii wprowadzonej przez źródło przypisana do danego lokalu oraz energii zużytej w danym lokalu w danej godzinie. Co do zasady źródło będzie opomiarowane licznikiem umożliwiającym rejestrację wielkości energii wprowadzanej do sieci w interwałach godzinowych. W przypadku poboru energii, dla prosumenta zbiorowego nie jest wymagana wymiana licznika na „inteligentny” (w celu możliwie sprawnego wdrożenia

rozwiązania) – jeśli zużycie będzie opomiarowane licznikiem tradycyjnym, dopuszczalna jest alokacja faktycznego zużycia energii w danym okresie na poszczególne godziny, z wykorzystaniem wzorcowego profilu godzinowego operatora systemu dystrybucyjnego dla danej grupy taryfowej (profil taki znajduje się w Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej każdego z operatorów, która podlega zatwierdzeniu przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki).

W przypadku prosumenta wirtualnego, gdzie źródło OZE może być dowolnie oddalone od punktu zużycia energii elektrycznej, nawet w przypadku jednoczesnego wprowadzania i poboru energii elektrycznej, musi ona przepłynąć przez sieć dystrybucyjną (i potencjalnie przesyłową), w związku z czym nie ma podstaw do traktowania tej energii analogicznie do autokonsumpcji naturalnej i wirtualnej w dwóch pozostałych wariantach prosumenta. W konsekwencji całość energii pobranej przez prosumenta jest podstawą naliczenia opłat dystrybucyjnych.

b) Rabat na opłatach zmiennych dystrybucyjnych dla nie–przedsiębiorców

Analizy ekonomiki inwestycji prosumenta klasycznego, wskazywały na potrzebę zapewnienia prosumantom niebędącym przedsiębiorcami rabatu na zmiennych opłatach dystrybucyjnych w wysokości 15%, co pozwoli zapewnić porównywalną opłacalność w docelowym i obecnym modelu wsparcia. Analogicznie, w przypadku wariantu prosumenta zbiorowego, zasadne jest zapewnienie nie-przedsiębiorcom 15% rabatu od opłat zmiennych dystrybucyjnych, co pozwoli zrealizować zbliżony poziom opłacalności inwestycji w instalację prosumencką.

W przypadku prosumenów będących przedsiębiorcami, okresy zwrotu w dotychczasowym i docelowym modelu wsparcia są porównywalne bez dodatkowej zachęty w postaci rabatu od opłat zmiennych dystrybucyjnych, w konsekwencji dodatkowy rabat nie został uwzględniony w projekcie zmian.

W przypadku prosumenta wirtualnego, analiza ekonomiczna nie wskazuje na zasadność zapewnienia rabatu, gdyż ze względu na niższy próg wejścia (niższe nakłady inwestycyjne związane z nabyciem udziałów w produkcji dużej instalacji, która realizuje korzyści skali), poziom opłacalności inwestycji prosumenta wirtualnego bez rabatu na opłatach dystrybucyjnych jest zbliżony do opłacalności inwestycji pozostałych wariantów prosumenckich przy uwzględnieniu rabatu.

c) Przypisanie instalacji prosumenckiej do punktu poboru energii

W przypadku prosumenta klasycznego, ze względu na sposób przyłączenia (zarówno instalacja, jak i zużycie energii następuje za jednym licznikiem energii), instalacja jest jednoznacznie przypisana do danego punktu poboru energii i nie ma możliwości zmiany tego przypisania.

Energia produkowana przez instalację w danym budynku wielolokalowym, co do zasady, będzie w pełni przypisana do prosumenów zbiorowych w danym budynku. W związku z tym istnieje pewna elastyczność w zakresie zmiany przypisania udziałów do danego punktu poboru energii realizowana przez zmianę/ przesunięcie w wielkościach udziałów przypisanych do poszczególnych prosumenów zbiorowych w ramach danego budynku wielolokalowego.

Najbardziej elastycznym wariantem w kwestii przypisania udziałów w instalacji OZE do punktu poboru energii jest wariant prosumenta wirtualnego. Jako że nie ma bezpośredniego powiązania instalacji OZE i punktu poboru energii, przypisanie energii produkowanej przez źródło jest realizowane wyłącznie w oparciu o przekazaną dyspozycję wskazującą określony PPE. Dyspozycja wskazująca określony PPE może zostać zmieniona, co efektywnie zapewnia wysoką elastyczność i może przedstawiać dodatkową wartość dla prosumenta (np. przy zmianie miejsca zamieszkania prosumenta może nadal korzystać z posiadanych udziałów w oddalony instalacji).

d) Okres regulacji

W każdym z analizowanych wariantów, tj. w wariantach prosumenta klasycznego, prosumenta zbiorowego, jak i prosumenta wirtualnego, okres wsparcia inwestycyjnego będzie wynosił 25 lat.

Należy mieć jednak na uwadze fakt, że dla prosumenta wirtualnego kluczowe znaczenie będą miały warunki jego relacji z operatorem instalacji OZE, które będą determinowały m.in. okres faktycznego korzystania z instalacji, a w konsekwencji również okres korzystania ze wsparcia zapewnionego ustawą.

Projekt ma na celu stworzenie warunków do szerszej partycypacji społeczeństwa w systemie prosumpcji. Głównym efektem niniejszego projektu jest promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii w formule rozproszonej i obywatelskiej, co przyczyni się do osiągnięcia krajowego celu udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto. Przedstawiane rozwiązania adresują zidentyfikowane problemy w funkcjonowaniu modelu prosumpcji oraz umożliwią korzystanie ze wsparcia energetyki prosumenckiej przez grupy odbiorców energii, które dotychczas nie miały takiej możliwości. Dodatkowo projekt ustawy doprecyzowuje regulacje, wobec których zidentyfikowane zostały wątpliwości interpretacyjne lub które są wdrażane w różny sposób przez uczestników rynku, i wprowadza zmiany niezbędne do kompleksowego usprawnienia działania i promocji systemu prosumpcji w Polsce.

Dodatkowo rozwój i szersze wykorzystanie energetyki prosumenckiej i rozproszonej, przyczynią się do osiągnięcia szeregu innych celów pobocznych, takich jak:

- poprawa efektywności energetycznej,
- zmniejszenie emisyjności sektora energetycznego,
- poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego,
- walka ze zjawiskiem smogu,
- zwiększenie efektów działań wspierających przedsięwzięcia niskoemisyjne,
- zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto.

Proponowane zmiany nie wymagają finansowania ze źródeł publicznych. Zmniejszenie przychodów Operatorów Systemu Dystrybucyjnych z powodu wdrożenia rabatu w zakresie stawek opłat za usługi dystrybucji dla prosumenta energii odnawialnego i prosumenta zbiorowego energii odnawialnej pobierających energię elektryczną na potrzeby własne będzie pokrywane przez operatora rozliczeń energii odnawialnej w ramach istniejących instrumentów dot. opłaty OZE, więc będzie neutralne dla OSD.

Projekt zmiany ustawy utrzymuje delegację ustawową do wydania przez ministra właściwego do spraw klimatu rozporządzenia, w ramach którego zostanie określony:

- 1) szczegółowy zakres oraz sposób dokonywania rejestracji oraz bilansowania danych pomiarowych,
- 2) szczegółowy sposób dokonywania rozliczeń, z uwzględnieniem cen i stawek opłat w poszczególnych grupach taryfowych stosowanych wobec prosumenta energii odnawialnej, prosumenta wirtualnego energii odnawialnej lub prosumenta zbiorowego energii odnawialnej.

Zgodnie z założeniami w/w rozporządzenie nie powinno regulować – tak jak ma to miejsce na gruncie aktualnej delegacji ustawowej – szczegółowego zakresu oraz sposobu udostępnienia danych pomiarowych między przedsiębiorstwami energetycznymi oraz między przedsiębiorstwami energetycznymi a prosumentami energii odnawialnej. Zagadnienia te zostały bowiem przeniesione na poziom ustawy, a w konsekwencji nie ma konieczności dodatkowego regulowania tej kwestii na poziomie rozporządzenia. Zakres przedmiotowy delegacji ustawowej oraz zagadnień, które powinny zostać uregulowane w rozporządzeniu, uległ więc ograniczeniu.

Jednocześnie zakres przedmiotowy w/w delegacji ustawowej został rozszerzony o prosumentów zbiorowych energii odnawialnej oraz prosumentów wirtualnych energii odnawialnej, co wynika ze zmian wprowadzanych w ramach niniejszej ustawy.

Zakres przedmiotowy ww. delegacji ustawowej w istocie swojej odpowiada zakresowi przedmiotowemu delegacji ustawowej aktualnie obowiązującej, przy czym – z uwagi na istotę procedowanej zmiany –

został on rozszerzony o prosumentów zbiorowych energii odnawialnej oraz prosumentów wirtualnych energii odnawialnej.

Zarówno mikro- jak i mali oraz średni przedsiębiorcy skorzystają na wdrożeniu proponowanych rozwiązań, gdyż ułatwią one dostęp do energetyki prosumenckiej oraz pozwolą na lepsze dopasowanie do potrzeb poszczególnych przedsiębiorców (np. rozwiązania dotyczące prosumenta wirtualnego w sytuacji braku możliwości lokalizacji źródła OZE w miejscu działalności przedsiębiorcy). W efekcie przedsiębiorcy otrzymują potencjał realizacji dodatkowych oszczędności kosztowych i poprawy efektywności energetycznej, co przekłada się na wzrost ich konkurencyjności. Jednocześnie wejście w życie projektowanej ustawy nie będzie wiązało się ze wzrostem obowiązków administracyjnych.

Ustawa będzie neutralna dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Zaproponowany w ustawie rabat w wysokości 15% na stawki dystrybucyjne zmienne stosowane w rozliczeniach z prosumentami w gospodarstwach domowych będzie miał wpływ na spadek przychodów regulowanych operatorów systemów dystrybucyjnych. Zgodnie z ustawą powstała w ten sposób luka w przychodach będzie pokryta ze środków Zarządcy Rozliczeń z funduszu zasilanego ze środków pobieranych poprzez opłatę OZE, która to opłata jest również elementem systemu opłat pobieranych przez operatorów systemów dystrybucyjnych. W efekcie należy uznać że zaproponowane rozwiązanie jest neutralne dla budżetu i będzie finansowane w ramach systemu opłat za dystrybucję i przesył energii elektrycznej.

Projekt ustawy nie zawiera norm krajowych, przepisów technicznych oraz przepisów dotyczących usług, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie będzie podlegał obowiązkowi notyfikacji.

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie był poddany konsultacjom społecznym, ale uwzględnia uwagi przekazane projektodawcy przez przedstawicieli zainteresowanych środowisk.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Warszawa, 6 lipca 2021 r.

BAS-WAPM-1628/21
TRYB PILNY

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. DS, 1120, 415, 21 (2)
Data wpływu 6.07.2021r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Jadwiga Emilewicz)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2021 r. poz. 483) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

W art. 1 projektu ustawy proponuje się znowelizowanie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2021 r. poz. 610, ze zm.), dalej jako „ustawa OZE”. Proponowane regulacje dotyczą: wprowadzenia definicji pojęć „centralny system informacji rynku energii”, „operator informacji rynku energii”, „prosument wirtualny energii odnawialnej”, „prosument zbiorowy energii odnawialnej” i „reprezentant prosumentów” (art. 2 ustawy OZE), zasad rozliczania energii elektrycznej w odniesieniu do prosumenta energii odnawialnej, prosumenta wirtualnego energii odnawialnej i prosumenta zbiorowego energii odnawialnej (art. 4 ustawy OZE), zawierania w określonej sytuacji umowy między prosumentami zbiorowymi energii odnawialnej i między prosumentami wirtualnymi energii odnawialnej (art. 4a ustawy OZE), zakresu obowiązków reprezentanta prosumentów (art. 5 ustawy OZE), pojęcia „działalność gospodarcza w zakresie małych instalacji” (art. 7 ustawy OZE), wydłużenia okresu, w którym tzw. sprzedawca zobowiązany musi rozliczyć określone obowiązki zakupu energii elektrycznej (art. 40 ust. 1b ustawy OZE), rozliczania utraconego przychodu operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych (art. 94a ustawy OZE), pobierania opłaty OZE przez operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego (art. 95 ustawy OZE), pokrywania ujemnego salda na rachunku opłaty OZE (art. 102, art. 103, art. 105

i art. 107 ustawy OZE). Ponadto w przepisach art. 18a, art. 22a, art. 40 ust. 1a i 1d oraz art. 41 ust. 1 ustawy OZE, w których obecnie jest mowa o prosumentach energii odnawialnej, zaproponowano wprowadzenie także pojęć „prosument wirtualny energii odnawialnej” i „prosument zbiorowy energii odnawialnej”.

W art. 2 projektu ustawy proponuje się wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716, ze zm.), dalej jako „ustawa – Prawo energetyczne”. Proponowane zmiany zakładają wprowadzenie w art. 3 ustawy – Prawo energetyczne definicji pojęć „prosument wirtualny energii odnawialnej” i „prosument zbiorowy energii odnawialnej” oraz w konsekwencji znowelizowanie przepisów dotyczących składania reklamacji do przedsiębiorstwa energetycznego i wniosku do Koordynatora do spraw negocjacji (art. 6c ustawy – Prawo energetyczne), zasad przyłączania mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej (art. 7 ustawy – Prawo energetyczne) oraz obowiązków Koordynatora do spraw negocjacji (art. 31a ustawy – Prawo energetyczne).

W art. 3 projektu ustawy proponuje się wprowadzenie zmiany w art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1093), co wynika z propozycji znowelizowania art. 4 ust. 2a ustawy OZE.

Art. 4 i art. 5 projektu ustawy zawierają przepisy o charakterze dostosowującym oraz przejściowym.

Projektowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

2.1. Z uwagi na przedmiot projektu ustawy należy uwzględnić przede wszystkim dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz. Urz. UE L 328 z 21.12.2018, s. 82), dalej jako „dyrektywa 2018/2001”.

Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2018/2001 ustanawia ona wspólne ramy dla promowania energii ze źródeł odnawialnych i określa wiążący unijny cel ogólny w odniesieniu do całkowitego udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w Unii Europejskiej w 2030 r., a także ustanawia zasady dotyczące m.in. wsparcia finansowego na rzecz energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych oraz dotyczące prosumpcji takiej energii elektrycznej.

W myśl art. 2 pkt 15 dyrektywy 2018/2001 „działający grupowo prosumenci energii odnawialnej” oznaczają grupę co najmniej dwóch działających wspólnie prosumentów energii odnawialnej zgodnie z pkt 14¹, zlokalizowanych w tym samym budynku lub budynku wielomieszkaniowym.

¹ Art. 2 pkt 14 dyrektywy 2018/2001: „prosument energii odnawialnej” oznacza odbiorcę końcowego działającego w ramach swoich obiektów o określonych granicach lub, jeśli jest to dozwolone przez państwo

Zgodnie z art. 21 ust. 1 dyrektywy 2018/2001 państwa członkowskie zapewniają, by w oparciu o ten artykuł konsumenci mieli prawo stać się prosumentami energii odnawialnej.

Art. 21 ust. 4-6 dyrektywy 2018/2001 stanowią:

„4. Państwa członkowskie zapewniają, aby prosumenci energii odnawialnej zlokalizowani w tym samym budynku, w tym w budynku wielomieszkaniowym, mieli prawo podejmować wspólnie działania, o których mowa w ust. 2, i mogli dokonywać ustaleń w zakresie dzielenia się między sobą energią odnawialnych produkowaną w ich siedzibie lub siedzibach, bez uszczerbku dla opłat sieciowych i innych odpowiednich opłat i podatków mających zastosowanie do każdego prosumenta energii odnawialnej. Państwa członkowskie mogą wprowadzić zróżnicowanie pomiędzy indywidualnymi prosumentami energii odnawialnej a działającymi grupowo prosumentami energii odnawialnej. Wszelkie takie zróżnicowanie musi być proporcjonalne i należycie uzasadnione.

5. Strona trzecia może być właścicielem instalacji prosumenta energii odnawialnej lub może zarządzać taką instalacją w zakresie instalacji, eksploatacji, w tym pomiarów, oraz konserwacji, pod warunkiem że podlega ona instrukcjom prosumenta energii odnawialnej. Takiej strony trzeciej nie uznaje się za prosumenta energii odnawialnej.

6. Państwa członkowskie wprowadzają ramy sprzyjające promowaniu i ułatwianiu rozwoju prosumpcji energii odnawialnej, w oparciu o ocenę istniejących nieuzasadnionych barier dla prosumpcji energii odnawialnej na ich terytorium i w ich sieciach energetycznych oraz jej potencjału. Takie ramy sprzyjające między innymi: a) dotyczą kwestii dostępności prosumpcji energii odnawialnej dla wszystkich odbiorców końcowych, w tym gospodarstw domowych o niskich dochodach lub w trudnej sytuacji; b) dotyczą nieuzasadnionych barier dla finansowania projektów na rynku i środków ułatwiających dostęp do finansowania; c) dotyczą innych nieuzasadnionych barier dla prosumpcji energii odnawialnej, w tym dla najemców; d) dotyczą zachęt dla właścicieli budynków, by tworzyli możliwości w zakresie prosumpcji energii odnawialnej, w tym dla najemców; e) przyznają prosumentom energii odnawialnej, w odniesieniu do samodzielnie wytworzonej, wprowadzonej przez nich do sieci odnawialnej energii elektrycznej, niedyskryminacyjny dostęp do odpowiednich, istniejących systemów wsparcia, a także do wszystkich segmentów rynku energii elektrycznej; f) zapewniają, by prosumenci energii odnawialnej uczestniczyli w odpowiedni i wyważony sposób w ogólnym podziale kosztów systemu, gdy energia elektryczna jest wprowadzana do sieci. (...).”

członkowskie, w ramach innych obiektów, który wytwarza odnawialną energię elektryczną na własne potrzeby oraz który może magazynować lub sprzedawać samodzielnie wytworzoną energię elektryczną, pod warunkiem że w przypadku prosumenta energii odnawialnej, niebędącego gospodarstwem domowym, działania te nie stanowią jego podstawowej działalności handlowej lub zawodowej.

2.2. Z uwagi na przedmiot projektu ustawy należy także uwzględnić dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającą dyrektywę 2012/27/UE (Dz. Urz. UE L 158 z 14.6.2019, s. 125), dalej jako „dyrektywa 2019/944”.

Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2019/944 ustanawia ona wspólne zasady dotyczące wytwarzania, przesyłu, dystrybucji, magazynowania energii i dostaw energii elektrycznej, wraz z przepisami dotyczącymi ochrony konsumentów, w celu stworzenia prawdziwie zintegrowanych, konkurencyjnych, ukierunkowanych na potrzeby konsumenta, elastycznych, uczciwych i przejrzystych rynków energii elektrycznej w Unii Europejskiej. Określa ona również tryb współpracy między państwami członkowskimi, organami regulacyjnymi i operatorami systemów przesyłowych służącej stworzeniu w pełni wzajemnie połączonego rynku wewnętrznego energii elektrycznej, zwiększającego integrację energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, wolną konkurencję oraz bezpieczeństwo dostaw.

Zgodnie z art. 2 pkt 8 dyrektywy 2019/944 „odbiorca aktywny” oznacza odbiorcę końcowego lub grupę działających wspólnie odbiorców końcowych, którzy zużywają lub magazynują energię elektryczną wytwarzaną na ich terenie o określonych granicach lub, jeżeli zezwala na to państwo członkowskie, na innym terenie, lub sprzedają wytworzoną we własnym zakresie energię elektryczną lub uczestniczą w systemach elastyczności lub efektywności energetycznej, pod warunkiem że działalność ta nie stanowi ich podstawowej działalności gospodarczej ani zawodowej;

Art. 15 dyrektywy 2019/944 stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy końcowi byli uprawnieni do działania w charakterze odbiorców aktywnych i nie podlegali przy tym niewspółmiernym lub dyskryminującym wymogom technicznym, wymogom administracyjnym, procedurom i opłatom ani nieodzwierciedlającym kosztów opłatom sieciowym.

2. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy aktywni: a) byli uprawnieni do prowadzenia działalności we własnym zakresie lub za pośrednictwem agregacji; b) byli uprawnieni do sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej we własnym zakresie, w tym za pośrednictwem umów zakupu energii; c) byli uprawnieni do udziału w systemach elastyczności i systemach efektywności energetycznej; d) byli uprawnieni do oddelegowania stronie trzeciej zarządzania instalacjami wymaganymi do ich działalności, co obejmuje instalowanie, eksploatację, obsługę danych i utrzymanie, przy czym tej strony trzeciej nie uznaje się za odbiorcę aktywnego; e) ponosili opłaty sieciowe odzwierciedlające koszty, przejrzyste i wolne od dyskryminacji, z osobnym rozliczeniem energii elektrycznej wprowadzanej do sieci i zużywanej energii elektrycznej z sieci, zgodnie z art. 59 ust. 9 niniejszej dyrektywy oraz art. 18

rozporządzenia (UE) 2019/943, zapewniające, by odbiorcy aktywni w odpowiedni i wyważony sposób uczestniczyli w ogólnym podziale kosztów systemu; f) ponosili odpowiedzialność finansową za niezbilansowanie, które powodują w systemie elektroenergetycznym; w tym zakresie są oni podmiotami odpowiedzialnymi za bilansowanie lub delegują swoją odpowiedzialność za bilansowanie zgodnie z art. 5 rozporządzenia (UE) 2019/943.

3. Państwa członkowskie mogą mieć w swoim prawie krajowym różne przepisy mające zastosowanie do odbiorców aktywnych działających indywidualnie lubi wspólnie, pod warunkiem że prawa i obowiązki określone w niniejszym artykule mają zastosowanie do wszystkich odbiorców aktywnych. Jakikolwiek odmienne traktowanie wspólnie działających odbiorców aktywnych musi być proporcjonalne i należyte uzasadnione.

4. Państwa członkowskie, w których istniejące systemy nie umożliwiają osobnego rozliczania energii elektrycznej wprowadzanej do sieci i zużywanej energii elektrycznej z sieci, nie przyznają nowych praw w tych systemach na okres po 31 grudnia 2023 r. W każdym przypadku wszyscy odbiorcy objęci istniejącymi systemami muszą mieć w każdej chwili możliwość wyboru nowego systemu, który rozlicza oddzielnie energię elektryczną wprowadzaną do sieci i zużywaną energię elektryczną z sieci jako podstawę obliczania opłat sieciowych.

5. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy aktywni będący właścicielami instalacji magazynowania energii: a) mieli prawo do przyłączenia do sieci w rozsądnym terminie po złożeniu wniosku, pod warunkiem że spełnione są wszystkie niezbędne warunki, takie jak odpowiedzialność za bilansowanie i odpowiedni system opomiarowania; b) nie podlegali podwójnym opłatom, w tym opłatom sieciowym, za magazynowaną energię elektryczną pozostającą w ich obiekcie lub w przypadku świadczenia usług elastyczności dla operatorów systemów; c) nie byli objęci nieproporcjonalnymi wymogami koncesyjnymi ani opłatami; d) mogli świadczyć jednocześnie kilka usług, jeżeli jest to technicznie wykonalne.”

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

3.1. Dyrektywa 2018/2001 stanowi przekształconą wersję dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz. Urz. UE L 140 z 5.6.2009, s. 16), dalej jako „dyrektywa 2009/28/WE”. W polskim porządku prawnym wdrożenie dyrektywy 2009/28/WE nastąpiło przede wszystkim na mocy ustawy OZE oraz częściowo na mocy ustawy – Prawo energetyczne.

W porównaniu do dyrektywy 2009/28/WE dyrektywa 2018/2001 zawiera nowe rozwiązania dotyczące działających grupowo prosumentów

energii odnawialnej (zob. art. 2 pkt 15 i art. 21 ust. 4-6 dyrektywy 2018/2001). W uzasadnieniu opiniowanego projektu ustawy stwierdzono, że stanowi on implementację przywołanych przepisów dyrektywy 2018/2001. Realizacji tego celu służy wprowadzenie do ustawy OZE definicji pojęć „prosument wirtualny energii odnawialnej” i „prosument zbiorowy energii odnawialnej” oraz dokonanie w tej ustawie zmian określających prawa i obowiązki tych podmiotów (w szczególności w zakresie art. 4 i art. 5 ustawy OZE). Zaproponowane w projekcie ustawy regulacje należy uznać za zgodne z dyrektywą 2018/2001. W tym kontekście trzeba zwrócić uwagę na to, że zgodnie z art. 36 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2018/2001 państwa członkowskie zostały zobowiązane do wprowadzenia w życie przepisów wdrażających m.in. art. 2-13 oraz art. 15-31 tej dyrektywy, do dnia 30 czerwca 2021 r.

Dodatkowo wymaga odnotowania, że art. 36 ust. 1 akapit drugi dyrektywy 2018/2001 zobowiązuje państwa członkowskie do tego, aby przepisy przyjęte w celu wdrożenia tej dyrektywy zawierały odniesienie do tej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszyło ich urzędowej publikacji. W związku z tym projekt ustawy powinien zostać uzupełniony o odnośnik do tytułu ustawy, zawierający informację, że w zakresie swojej regulacji wdraża ona dyrektywę 2018/2001. Ponadto analogiczne sformułowanie powinno zostać dodane w odnośniku do tytułu ustawy OZE.

3.2. Dyrektywa 2019/944 stanowi przekształconą wersję dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 2003/54/WE (Dz. Urz. UE L 211 z 14.8.2009, s. 55), dalej jako „dyrektywa 2009/72/WE”. Dyrektywa 2009/72/WE została wdrożona do polskiego systemu prawa na mocy ustawy – Prawo energetyczne.

Art. 15 dyrektywy 2019/944 zawiera nowe postanowienia w stosunku do dyrektywy 2009/72/WE, wprowadzając pojęcie odbiorcy aktywnego oraz określając jego uprawnienia (art. 2 pkt 8 i art. 15 dyrektywy 2019/944). Można zauważyć, że postanowienia te w dużej mierze są zbliżone do postanowień dyrektywy 2018/2001 dotyczących działających grupowo prosumentów energii odnawialnej. Zaproponowane w projekcie ustawy regulacje należy uznać za zgodne z dyrektywą 2019/944. W myśl art. 71 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2019/944 państwa członkowskie zostały zobowiązane do wprowadzenia w życie przepisów wdrażających m.in. art. 2-5 oraz art. 11-24 tej dyrektywy, do dnia 31 grudnia 2020 r.

Dodatkowo wymaga odnotowania, że art. 71 ust. 1 akapit trzeci dyrektywy 2019/944 zobowiązuje państwa członkowskie do tego, aby przepisy przyjęte w celu wdrożenia tej dyrektywy zawierały odniesienie do tej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszyło ich urzędowej publikacji. W związku z tym projekt ustawy powinien zostać uzupełniony o odnośnik do tytułu ustawy,

zawierający informację, że w zakresie swojej regulacji wdraża ona dyrektywę 2019/944. Ponadto analogiczne sformułowanie powinno zostać dodane w odnośnikach do tytułu ustawy OZE oraz ustawy – Prawo energetyczne.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw dotyczy kwestii regulowanych prawem Unii Europejskiej.

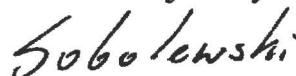
Projekt ustawy powinien zostać uzupełniony, w zakresie określonym w pkt 3.1 i 3.2 opinii, o wskazanie w odpowiednich odnośnikach do tytułów ustaw, że akty te wdrażają postanowienia dyrektywy 2018/2001 oraz dyrektywy 2019/944.

W pozostałym zakresie projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 6 lipca 2021 r.

BAS-WAPM-1629/21
TRYB PILNY

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. DS. 1120.415.21

Data wpływu 6.07.2021r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie
stwierdzenia, czy poselski ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych
źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Jadwiga Emilewicz) jest projektem ustawy
wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu
Sejmu**

W art. 1 projektu ustawy proponuje się znowelizowanie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2021 r. poz. 610, ze zm.), dalej jako „ustawa OZE”. Proponowane regulacje dotyczą: wprowadzenia definicji pojęć „centralny system informacji rynku energii”, „operator informacji rynku energii”, „prosument wirtualny energii odnawialnej”, „prosument zbiorowy energii odnawialnej” i „reprezentant prosumentów” (art. 2 ustawy OZE), zasad rozliczania energii elektrycznej w odniesieniu do prosumenta energii odnawialnej, prosumenta wirtualnego energii odnawialnej i prosumenta zbiorowego energii odnawialnej (art. 4 ustawy OZE), zawierania w określonej sytuacji umowy między prosumentami zbiorowymi energii odnawialnej i między prosumentami wirtualnymi energii odnawialnej (art. 4a ustawy OZE), zakresu obowiązków reprezentanta prosumentów (art. 5 ustawy OZE), pojęcia „działalność gospodarcza w zakresie małych instalacji” (art. 7 ustawy OZE), wydłużenia okresu, w którym tzw. sprzedawca zobowiązany musi rozliczyć określone obowiązki zakupu energii elektrycznej (art. 40 ust. 1b ustawy OZE), rozliczania utraconego przychodu operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych (art. 94a ustawy OZE), pobierania opłaty OZE przez operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego (art. 95 ustawy OZE), pokrywania ujemnego salda na rachunku opłaty OZE (art. 102, art. 103, art. 105 i art. 107 ustawy OZE). Ponadto w przepisach art. 18a, art. 22a, art. 40 ust. 1a i 1d oraz art. 41 ust. 1 ustawy OZE, w których obecnie jest mowa o prosumentach energii odnawialnej, zaproponowano wprowadzenie także pojęć „prosument wirtualny energii odnawialnej” i „prosument zbiorowy energii odnawialnej”.

W art. 2 projektu ustawy proponuje się wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716, ze

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM
L.dz. SPS-WP.020.2.A.7.2021
Data wpływu 06.07.2021

zm.), dalej jako „ustawa – Prawo energetyczne”. Proponowane zmiany zakładają wprowadzenie w art. 3 ustawy – Prawo energetyczne definicji pojęć „prosument wirtualny energii odnawialnej” i „prosument zbiorowy energii odnawialnej” oraz w konsekwencji znowelizowanie przepisów dotyczących składania reklamacji do przedsiębiorstwa energetycznego i wniosku do Koordynatora do spraw negocjacji (art. 6c ustawy – Prawo energetyczne), zasad przyłączania mikroinstalacji do sieci dystrybucyjnej (art. 7 ustawy – Prawo energetyczne) oraz obowiązków Koordynatora do spraw negocjacji (art. 31a ustawy – Prawo energetyczne).

W art. 3 projektu ustawy proponuje się wprowadzenie zmiany w art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 20 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1093), co wynika z propozycji znowelizowania art. 4 ust. 2a ustawy OZE.

W uzasadnieniu opiniowanego projektu ustawy stwierdzono, że stanowi on implementację art. 2 pkt 15 i art. 21 ust. 4-6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz. Urz. UE L 328 z 21.12.2018, s. 82). Analiza projektu ustawy potwierdza, że realizacji tego celu służy wprowadzenie do ustawy OZE definicji pojęć „prosument wirtualny energii odnawialnej” i „prosument zbiorowy energii odnawialnej” oraz dokonanie w tej ustawie zmian określających prawa i obowiązki tych podmiotów (w szczególności w zakresie art. 4 i art. 5 ustawy OZE).

Ponadto projekt ustawy zmierza do wdrożenia do polskiego systemu prawa art. 15 dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniającej dyrektywę 2012/27/UE (Dz. Urz. UE L 158 z 14.6.2019, s. 125).

W świetle powyższego istnieją podstawy do uznania przez Marszałka Sejmu, że poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw **jest projektem ustawy wykonującej prawo UE** w rozumieniu art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu.

Autor:

Tomasz Jaroszyński
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Wicedyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski